

ԱԶԳԻԱԿ ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE

أزتاگ جريدة يومية - ناسية وادبية - الدوة المسؤلة - إيشا دروشتيان

1500 L.Ո. 83ԳԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 211 (23316) ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ, 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2009 10 ԷՁ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄՔԻՆ ՆԻՍՏԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ԿԸ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԻ ՎԱԵՐԱՅՆԵԼ ՄԻՆՉԵՒ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆ

Վարչապետ Սաատ Յարիրի երկ երեկոյեան ժամը 5:30-ին վարչապետարանին մէջ նախագահեց կառավարութեան աշխատանքային ծրագիրի մշակման երկրորդ նիստին, որուն ընթացքին բնարկութեան կառավարութեան ծրագիրին տնտեսական բաժինը:

Նիստին ընթացքին բնարկութեան «Փարիզ 3» խորհրդաժողովին, ապապետականացման թղթածրարներուն եւ տնտեսական զանազան հարցերու վերաբերող թղթածրարներ:

Կը նախատեսուի, որ ելեւնուտքի նախարար Ռայա Յաֆար տնտեսական կազմութեան մասին պատրաստէ ամբողջական թղթածրար մը, որուն մէջ պիտի ներառուի նաեւ վարչապետին որդեգրելիք քաղաքականութիւնը:

Միւս կողմէ, հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Շարպել Նահիաս պիտի պատրաստէ այլ թղթածրար մը, որուն մէջ պիտի ներկայացնէ Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումին տնտեսական պատկերացումը:

Միւս կողմէ, նախարարական յանձնախումբին մաս կազմող այլ նախարարներ իրենց դիտողութիւններն ու նկատողութիւնները պիտի ներկայացընեն տնտեսական ընդհանուր քաղաքականութեան առումով:

Այսօրուան նիստին ընթացքին պիտի քննարկուի կառավարութեան աշխատանքային ծրագիրի այն նախագիծը, որ կ'ընդգրկէ նաեւ նախորդ երկու օրերուն ընթացքին առաջարկուած բարեփոխումները:

Նշենք, որ կառավարութեան աշխատանքային ծրագիրը պիտի վաւերացի մինչեւ անկախութեան տօնը:

Նախարարական յանձնախումբին նիստը ընթացաւ դրական եւ լաւատեսական մթնոլորտի մէջ:

Շար.ը՝ էջ 2

ՆԱԽԱՐԱՐ ՏԵՏԵԱՆ ԱՅՑԵԼԵՑ ՀՅԴ ԼԻՔԱՆԱՆԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻՆ

Ճարտարարուեստի նոր նշանակուած նախարար Աբրահամ Տտեւան իր անդրանիկ այցելութիւնը տուաւ «Շաղգոյեան» կեդրոն եւ տեսակցեցաւ ՀՀԿ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէի ընկերներուն հետ:

Նախարար Տտեւան շնորհակալութիւն յայտնեց Կեդրոնական կոմիտէին՝ իր անձին նկատմամբ ունեցած վստահութեան եւ զինք իբրեւ նախարար առաջադրելուն համար: Տեսակցութեան ընթացքին խորհրդակցութիւնները կեդրոնացան կառավարութեան աշխատանքային ծրագիրին եւ յատկապէս ճարտարարուեստի մարզին վրայ:

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐԿԻՆ ԿՈՉ ԿՈՒՂՂԷ՝ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ ՃԱՆՉՆԱԼՈՒ

Երէկ Հայաստանի Ազգային ժողովի նիստին ժառանգութիւն կուսակցութեան խմբակցութեան պատգամաւորներ կրկին կոչ ուղղեցին՝ Լեռնային Ղարաբաղի անկախութիւնը ճանչնալու: Ըստ անոնց, Լեռնային Ղարաբաղի ճանաչման մասին օրինագիծին նկատմամբ կառավարութեան ժխտական մօտեցումը միջազգային հանրութեան եւ հայ ժողովուրդին մօտ վարմանը եւ շփոթ կը յառաջացնէ:

«Ասիկա պիտի ըլլայ երկրորդ անգամը, որ Լեռնային Ղարաբաղի ճանաչման մասին կուսակցութեան նախագիծը կը մերժուի խորհրդարանին կամ կառավարութեան կողմէ, այս մօտեցումը կրնայ սխալ հասկցուիլ՝ Հայաստանի մէջ եւ անկէ դուրս: Այդ պատճառով ալ կոչ կ'ուղղեն՝ նախագիծը ընդունելու, որպէսզի այլ ուղղութիւններու դուռ չբացուի, մանաւանդ որ այս մէկը հակասող այլ փաստաթուղթ գոյութիւն չունի», ըսած է խմբակցութեան անդամ Լարիսա Ալավերդեան:

ՁԻՆՈՒՌՆԵՐՈՒ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՄՏԱՀՈԳԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

Իսրայէլի վարչապետ Պենիամին Նեթանիահու երկ մտահոգութիւն յայտնեց ընկերացուածներու համակիր զինուորներու ըմբոստութեան երեւոյթն, որ կը ստեղծէ այն մտավախութիւնը, որ խաղաղութեան փոխարէն պաղեստինցիներուն հողեր տալու հիման վրայ համաձայնութեան մը կիրարկման ընթացքին մանօրինակ հարցեր ծագին:

«Մեր ապահովութիւնն ու գոյութիւնը կախեալ է իսրայէլեան բանակէն: Եթէ անհնազանդութիւն ջատագովք, պետութեան կործանումը պիտի պատճառէ: Անհնազանդութեան տեղ չկայ», ըսաւ ան:

Երկուշաբթի օր խումբ մը զինուորներ մերժեցին Այսրորդաւանի մէջ բնակեցման վայր մը մասնակի կերպով պարպելու հրամանը գործադրել: Անոնց քայլը 15 աջակողմեան երեսփոխաններ մղեց Քնեսեթին առաջարկելու նախագիծ մը, որ բանակին կ'արգիլէ հրեաները բռնի հեռացնել բռնագրաւուած հողամասեր:

Ձինուորներն երկուքը հրամանի չենթարկուեցան եւ մերժեցին առանց կառավարութեան թոյլտուութեան կառուցուած բնակեցման վայր մը գրաւել: Անոնցմէ մէկը դատապարտուեցաւ 20 օր բանտարկութեան, իսկ երկրորդը՝ 14 օր բանտարկութեան:

Իսրայէլեան «Ետիոթ Սիրոնոթ» օրաթերքը բանակին կոչ ուղղեց իր շարքերուն մէջ անիշխանականութիւնը կասեցնելու: Օրաթերքը յայտնեց, որ որեւէ մէկը պէտք չէ զարմանայ, եթէ այսպիսի դէպքեր կրկնուին, որովհետեւ յանցաւորները շատ թեթեւ պատիժներ ստացան, «կարծես ինքնաշարժ վարելու օրէնքներ խախտած ըլլային»:

«ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՃԱՆՉՆԱԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՏԱԿԱԻՆ ԶԷ ՀԱՍԱԾ»

Կ'ԸՍԷ ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական Միութիւնը երկ իր ծայրը միացուց Միացեալ Նահանգներուն ջբաջալերելով պաղեստինեան պետութեան անկախութիւնը ճանչնալու պաղեստինցիներուն յայտը եւ փոխարէն կոչ ուղղելով վերադառնալու Իսրայէլի հետ բանակցութեան:

Շուէտի արտաքին գործոց նախարար Զարլ Պիթ, որուն երկիրը կը վարէ Եւրոպական Միութեան նախագահութիւնը, յայտնեց, որ «չենք կարծեր, որ տակաւին հոն հասած ենք: Կը մաղթեն պաղեստինեան պետութիւնը ճանչնալու վիճակին հասնիլ, սակայն նախ եւ առաջ պէտք է պետութիւն մը գոյանայ, ուստի կը կարծեն, որ որոշ չափով կ'անհասկանալ»:

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Եան Քելի երկուշաբթի օր յայտնած էր, որ Ուաշինկթըն այն համոզումը ունի, որ պաղեստինեան պետութիւն մը պէտք է երկու կողմերուն միջեւ բանակցութեան ճամբով գոյանայ:

Ֆրանսայի նախագահ Նիքուա Սարքոզի գգուշացուց, որ կողմերը բանակցութիւնները ուշացնելով ծայրայեղականներուն կողմէ հակահարուածի վտանգը կը դիմագրաւեն: «Առաջնահերթութիւնը բանակցութիւններուն կարելի եղածին չափ շուտ վերսկսիլն է», ըսաւ ան:

Եւրոպական Միութեան արտաքին յարաբերութեանց յանձնակատար Պենիթա Ֆերերօ Վալտներ յայտնեց, որ ներկայիս առաջնահերթութիւնը «կողմերը դարձեալ սեղան բերելու համար ամերիկացիներուն օժանդակելն է»:

ԹՈՒՐԲԵԱ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՔՆՆԱԳԱՏԵԼ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

Թրքական «Թոււտյզ Զաման» օրաթերքը կը հաղորդէ, որ Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Ահմեթ Տաւրօթլու ըմբողջատած է Իսրայէլի կառավարութիւնը զինուորական ուժի կիրարկումով կամ սպառնալիքով չորացնել մնայուն լարուածութեան մէջ պահելու համար:

Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարը նշած է, որ Թել Աւիւի ներկայ քաղաքականութիւնը կը հակասէ չորացնել մէջ Անգարայի խաղաղութեան տեսլականին: «Ցաւօք, Իսրայէլեան բանակին կողմէ Կազայի մէջ իրականացուած սպանդը ուղղուած պաղեստինցիներուն դէմ, խարխլած եւ զաղերցուցած է խաղաղութեան շարունակական ընթացքը. ներառեալ նաեւ Թուրքիոյ միջնորդութեամբ տարուող Սուրիա-Իսրայէլ

Շար.ը՝ էջ 10

ՔՆՆԱՐԿՈՒԱԾ Է ՀՅԴ ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄՇԱԿԱԾ ՕՐԻՆԱԳԻԾԸ

Հայաստանի խորհրդարանը երկ քննարկած է Ազգային ժողովի ՀՀԿ խմբակցութեան մշակած օրինագիծը՝ 1 մարտ 2008-ի դէպքերը ուսումնասիրող խորհրդարանական դիտարկման յանձնախումբը ստեղծելու վերաբերեալ:

Օրինագիծը ներկայացնելով՝ ՀՀԿ խորհրդարանական խմբակցութեան անդամ Սրժովիկ Միմասեան ըսած է, որ, յանձնախումբը պէտք է օժտուած ըլլայ

Շար.ը՝ էջ 2

«ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՇԱՀԵՐՈՒՆ ՁՈՀԸ ԸԼԼԱԼԷ ՁԳՈՒՇ ՊԵՏՔ Է ԸԼԼԱԼ»

ՅԱՅՏՆԵՑ Դ. ԱԼՎՐՑԵԱՆ

«Արեւմտահայոց հարցերու ուսումնասիրութեան կեդրոն»ի տնօրէն Հայկազ Ալվրցեան երկ տուած մամլոյ ասուլիսին ընթացքին յայտնած է, որ Արեւմուտքը իր նպատակները կ'իրականացնէ Հայաստանի

Շար.ը՝ էջ 10

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄ

Հայաստանի հանրապետական կուսակցութեան մամլոյ քարտուղար Էդուարդ Շարմազանով «Ազատութիւն» ռատիոկայանին տեղեկացուցած է, որ Հայաստանի վարչապետ Տիգրան Սարգսեան ընդունուած է Հանրապետական կուսակցութեան շարքերը:

Ըստ անոր, վարչապետին կողմէ անելի կ'անուի ներկայացուած դիմումը քննարկուած է կուսակցութեան գործադիր մարմնի նիստին եւ դրական պատասխան ստացած է:

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ՊԵՏՔ ԶԷ ԿԱԽԵԱԼ ԸԼԼԱՅ ԹՐԲԱԿԱՆԷՆ»

Կ'ԸՍԷ Լ. ԱԼԱԿԵՐԴԵԱՆ

Ի տարբերութիւն հայկական խորհրդարանին, որ միշտ սպասողական վիճակի մէջ է, թրքականը անելի նախաձեռնող է եւ զիտէ, թէ երբ ինչ պէտք է ընէ, ըսած է ժառանգութիւն կուսակցութեան խմբակցութեան պատգամաւոր Լարիսա Ալավերդեան երկ տուած

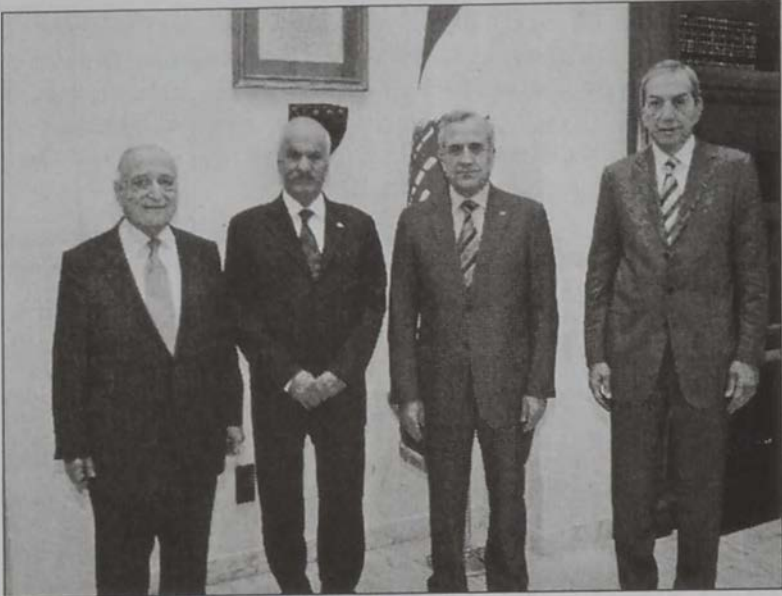
Շար.ը՝ էջ 10

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՈՆԿՐԵՍԻ ՆԵՐՎԱՅՆՑՈՒՅԻԶԸ ԿԸ ՀԱՎԳԻՐՁԷ ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ «ՈՐՈՐԴԻ ԲԱՌՊԱՇԱՐ Է»

Ընդդիմադիր Հայ ազգային բոնկրեսի համակարգող Լեւոն Ջուրաբեան երկ լրագրողներու հետ հանդիպման ընթացքին անդրադարձած է Հայ ազգային բոնկրեսի առաջնորդ, Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի եւ Քոնկրեսի հասցիին վերերես Հայաստանի նախկին նախագահ Ռոպերթ Քոչարեանի, ինչպէս նաեւ ՀՀԴ-ի կողմէ կատարուած յայտարարութիւններուն, եւ վերահաստատած է Քոնկրեսի դիրքորոշումը՝ նախագահ Սերժ Սարգսեանի հետ համագործակցութեան կարելիութեան մասին:

Ջուրաբեան յայտնած է, որ Ռոպերթ Քոչարեանի յայտարարութիւնը նմանցուած է «որսորդ»ի յայտարարութեան. որ քաղաքականութեան մէջ չի հասկըցւիր՝ Ան անելցուած է. որ Տէր Պետրոսեան յստակ մեղադրանքներ ուղղած է Քոչարեանի հասցէին, եւ ուղղակի պէտք էր անոնց անդրադառնալ:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ
ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՕՓԵՔ-Ի
ՄԵԿ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հանրապետութեան նախագահ զօր. Միշել Սլէյման երէկ ընդունեց Լիբանանի մէջ ՕՓԵՔ-ի կազմակերպութեան բարձրաճանան ծրագիրներու գործադրութեան մէկ պատուիրակութիւնը՝ զխաւորութեամբ կազմակերպութեան գործադիր նախագահին՝ Սլէյման Զարպաշի եւ ներկայութեամբ Լիբանանի մէջ կազմակերպութեան ներկայացուցիչ Ֆրանսուա Պասիլի ու Բարձրաճանան եւ վերաշինութեան խորհուրդի նախագահ Նեպիլ Ժըրի:

Հանդիպումին ընթացքին նախագահ Սլէյման տեղեակ պահուեցաւ բոլոր այն տնտեսական եւ ընկերային ծրագիրներուն մասին, որոնք երկրին հետ քննարկութեան ենթարկուած են:

Նախագահ Սլէյման ընդունեց խորհրդարանի հարցերու պետական նախարար Միշել Ֆարաունը, որուն հետ քննարկեց խորհրդարանին եւ կառավարութեան միջեւ յարաբերութիւններն ու զանոնք բարելաւելու հեռանկարները, յառաջիկայ հանգրուանին ընթացքին:

Նախագահական պալատին այցելուներէն եղան նաեւ նախկին նախարարներ Խալետ Քապպանի եւ Ալի Քանսո, որոնք նախագահ Սլէյմանի հետ քննարկեցին երկիրը յուզող իրադարձութիւնները:

Հանրապետութեան նախագահը յետմիջօրէին ընդունեց ներքին գործոց եւ քաղաքապետութեանց հարցերու նախարար Ջիատ Պարուտը, որուն հետ քննարկեց Լիբանանի ապահովական կացութիւնը, ինչպէս նաեւ կառավարութեան աշխատանքային ծրագիրին մշակման առաքելութեամբ զբաղող նախարարական յանձնախումբին կողմէ մինչեւ օրս գործադրուած աշխատանքը:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐԾ ԼՈՒՐԵՐ

● **ԽԱԼԼԵԹ** Զայթի շրջանին մէջ գտնուեցան երկու դիակներ, որոնցմէ մէկը կրնայ ըլլալ 1984-ին առեւանգուած բրիտանացի լրագրողի մը աճիւնները: Բրիտանացի լրագրողը առեւանգուած էր Ռաշայայի Այթա Ֆըխխար շրջանին մէջ: Կը նախատեսուի, որ բրիտանական պատուիրակութեան կողմէ «Տի. Էն. Էյ. քի» քննութեան արդիւնքները հրապարակուին այսօր:

● **ԵՐԵՍՈՒՄԱՆ Քասեմ** Հաշեմ «Նաշրա» կայքէջին յայտնեց, որ կառավարութեան շնորհունիքը վստահութեան քունին միտող տեղի պիտի ունենայ Ասիայի տունէն առաջ, թէ աճել ինչ լաւ ընթանայ:

● **ԵՐԵՍՈՒՄԱՆ Մարոն** Համաժողովուրդի կենտրոնական հարցերու խորհրդարանական մշայուն յանձնախումբի նախագահ, մինչ երեսփոխան Ասեմ Քանսո մշակուեցաւ յանձնախումբի գեկուցաբեր:

● **ՍՈՒՍՈԱՔՊԱԼ** հոսանքի երեսփոխանական պլոքը մաղթեց, որ կառավարութեան աշխա-

տանքային ծրագիրը ըլլալ լիբանանցիներուն ծգուումներուն համապատասխանող ծրագիր մը քաղաքական, տնտեսական թէ ընկերային մարգերուն առումով:

● **ՀԱՐԱՄԱՅԻՆ Սուրի** մէջ գտնուող պաղեստինեան Ռաշիտի գաղթականին մէջ արծաճաղըրած զինեալ բախում մը պատճառեց 4 վիրաւոր:

● **ՍԱՐԱՆԻՆԵՐՈՒ Նասաւ** Սֆէր պատրիարքը Պքերքի մէջ ընդունեց Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումի ընդհանուր քարտուղար, երեսփոխան Իպրահիմ Քանանը: Հանդիպումէն ետք Քանան մեկնեցաւ մերժելով մեկնաբանութիւն կատարել:

● **«ՀԱՅԱԹ»** օրաթերթին համաձայն, Ֆրենս-ժիլի եւ Ժոմպալթի միջեւ տեղի ունեցալիք հանդիպումէն ետք նախագահ Սլէյման պիտի պատրաստէ այլ հանդիպում մը զօր. Աունի եւ Ժոմպալթի միջեւ:

● **«ԱԽՊԱՐ»** օրաթերթը կը գրէ, թէ նախագահ Սլէյման Սուրիայ այցելած է, որպէսզի Զաքիիի հետ

ՊԱՍԻԼ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՅԱՆՁՆԷ ՆԱՀԱՍԻ

Ուժանիւթի եւ ջուրի հարցերու նախարար Ժրպրան Պասիլ երէկ հաղորդակցութեան միջոցներու նախարարութեան կեդրոնատեղիին մէջ նախարարութիւնը յանձնեց ճոր մշակուած նախարար Շարպել Նահիասի:

Պասիլ նկատել տուաւ, որ իրենք Լիբանանի մէջ յատուկ անձնաւորութիւններու դրուիւնը ջնջած են, որովհետեւ Լիբանանի մէջ յատուկ անձնաւորութիւններ չկան, սկսեալ իրմէ:

Պասիլ յայտնեց, որ կարելի չէ ընդունիլ, որ քաղաքացի մը վճարէ եւ ուրիշ մը ոչ: Ան աւելցուց, որ ինք իր ստանձնած ճոր նախարարութեան մէջ պիտի օգտագործէ այն միջոցները, որոնք կիրարկուած էին հաղորդակցութեան միջոցներու նախարարութեան մէջ:

Նահիաս շեշտեց, որ հարկ է հաղորդակցութեան մարզին արժեքը բարձրացընել կտրականապէս մերժելով հաղորդակցութեան միջոցներուն ապապետականացումը:

Պատասխանելով Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան մէջ տիրող տարակարծութիւններուն վերաբերող հարցումի մը, Պասիլ յայտնեց, որ ինք պիտի չպատասխանէ այդ հարցումին, որովհետեւ նախարարութեան յանձնումին եւ ստանձնումին ներկաները հոն չեն գտնուիր նման հարցեր լսելու:

Պասիլ եւ Նահիաս ընդգծեցին, որ գործակցութիւնը պիտի շարունակուի լաւագոյնս ծառայել կարենալու համար նախարարութեան:

ԸՍՏ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՂԲԻՐՆԵՐՈՒՆ

ԺՈՄՊԼԱԹ - ՖՐԵՆՏԻԷ ՄՕՏԱԼՈՒՏ
ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ Կ'ԻՅՆԱՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԿԱՅՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՇՐՋԱԳԻԾԻՆ ՄԵՋ

Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութեան մօտիկ աղբիւրներ յայտնեցին, որ Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութեան ղեկավար, երեսփոխան Ուալիտ Ժոմպալթի եւ Մարատա հոսանքի ղեկավար, երեսփոխան Սլէյման Ֆրենս-ժիլի միջեւ տեղի ունեցալիք մօտալուտ համադիպումը կ'իյնայ Լիբանանի մէջ տիրող ընդհանուր կայունութեան շրջագիծին մէջ, յատկապէս երկրին մէջ կազմուած ազգային միասնականութեան կառավարութեան լոյսին տակ:

Նոյն աղբիւրները շեշտեցին Լիբանանի մէջ հաշտութեան մթնոլորտի

եւ քաղաքական ծիրին մէջ տիրող բացայայտ գծութիւններէն հեռու մնալու կարեւորութիւնը, որովհետեւ նման կացութիւններ երկրին մէջ ստեղծած են ապահովական ապակայունութիւն եւ վտանգ:

Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութեան աղբիւրները նկատել տուին, որ կուսակցութեան մէջ պատրաստ է գործակցելու քաղաքական բոլոր կողմերուն հետ յայտնելով միաժամանակ, որ ոչ պաշտօնական մակարդակի վրայ

արդէն իսկ երկու կողմերուն միջեւ հանդիպումներ արձանագրուած են:

Միւս կողմէ, տեղեկատուական աղբիւրներու անպաշտօն տեղեկութիւններու համաձայն, երեսփոխաններ Ժոմպալթի եւ Ֆրենս-ժիլի միջեւ հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ այսօր, նախագահական պալատին մէջ, հովանաւորութեամբ հանրապետութեան նախագահ զօր. Միշել Սլէյմանին, որ երկու ղեկավարներուն ի պատիւ ծաշկերոյք մը պիտի սարքէ:

ՊԱՍԼ ՊԵՔԻ ՇԱՐԱՈՒՆԱ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԵՋ

ՋԻՆԵԱԼ ԲԱԽՈՒՄՆԵՐ՝
ՈՒԵՀՊԷ ԵՒ ԺԱԱՖԱՐ
ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

Պաալպէթի Շարաուիմա շրջանին մէջ երէկ կէսօրին Ուեհպէ եւ Ժաաֆար ընտանիքներուն միջեւ սկիզբ առին զինեալ բախումներ, որոնց ընթացքին օգտագործուեցան գնդացիներ եւ ռումկանետեր:

Երկու ընտանիքներուն միջեւ բախումներուն դրդապատճառներն են անոնց միջեւ նախապէս արձանագրուած ընտանեկան որոշ հարցեր:

Բախումներուն իբրեւ հետեւանք Ժաաֆար ընտանիքին շարքերուն մէջ արձանագրուեցաւ երկու վիրաւոր:

Բախումներուն պատճառով ամբողջ շրջանին մէջ տիրեց տագնապալի մթնոլորտ, որուն միջամտեց լիբանանեան բանակը եւ փորձեց հակակշիռի տակ առնել բախումները:

Բանակը որդեգրեց ապահովական խիստ միջոցառումներ եւ Շարաուիմայի մէջ բանեցուց իր հակակշիռը, ինչպէս նաեւ իր շրջուն ջոկատներուն հետապնդումներն ընդմէջէն կատարեց կարգ մը ծերբակալութիւններ:

ՔՆՆԱՐԿՈՒԱԾ Է ՀՅԴ ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԵԱՆ . . .

Շարունակուած Ա. Էջէն

աւելի մեծ լիազօրութիւններով, քան իր առաքելութիւնը աւարտած Մարտ 1-ի խորհրդարանական յանձնախումբը: Ըստ անոր, յանձնախումբի կազմին մէջ, բացի խորհրդարանականներէն, պէտք է ըլլան նաեւ այլ առակ անձեր:

Հանձնախումբը նաեւ պէտք է կարելիութիւն եւ իրաւունք ունենայ փոփոխութիւններ առաջարկելու ընտրական օրէնսգիրքի մէջ, թիկնապահներու, հանրային միջոցառումներու կայացման բաժիններու մէջ եւ: Ա. Միհասեան մշած է, որ յանձնախումբի բոլոր որոշումները պէտք է կայացնէ փոխհամաձայնութեան հիման վրայ, բացառիկ պարագաներու բուէարկութեամբ: Ան առաջարկած է յետաձգել ԴՀԴ-ի ներկայացուցած, 1 մարտի ղեկներուն վերաբերող օրինագիծի բուէարկութիւնը, որպէսզի անոր մէջ ներառուին խորհրդարանական միւս ուժերուն առաջարկները: ԴՀԴ խմբակցութեան ղեկավար Վահան Յովհաննիսեան յայտարարած է, որ «ընտրութեան գացող քաղաքացին իսկապէս ընտրութեան կ'երթայ, եւ ոչ պատերազմի, որպէսզի Հայաստանի քաղաքացին ընտրութիւնը ընկալէ իբրեւ իր կամքին արտայայտման միջոց: Ի վերջոյ, այս առաջարկները կը միտին քաղաքակիրճ հանրութիւն ստեղծել: Խորհրդարանի մեծամասնութեան տրամադրութիւնները եւ մասնակցութեան ձեւը ցոյց կու տան, որ այս նախագիծը մերժելու հաւանականութիւնը մեծ է, սակայն փոխարէնը ոչինչ կ'առաջարկուի: Կը կարծեն, որ փորձ կը կատարուի այս առաջարկը տապալելու: Պարզապէս յիշեցնեն, որ խորհրդարանի մեծամասնութիւնը արդէն տուած է այսպիսի յանձնախումբ ստեղծելու իր նախնական համաձայնութիւնը: Եթէ այսօր անոնց ծիշը չի թուիր յանձնախումբ ստեղծելու այդ ձեւը, ուրեմն իրենց տարբերակը թող առաջարկեն», յայտնած է Վ. Յովհաննիսեան:

Ժառանգութիւն խմբակցութեան ղեկավար Արմէն Մարտիրոսեան յայտարարած է, որ իրենք ի նպաստ օրինագիծին պիտի բուէարկեն, իսկ ըստ Հանրապետական կուսակցութեան խմբակցութեան ղեկավար Գալուստ Սահակեանի դիտել տուած է, թէ խորհրդարանի մէջ վերահսկողական լիազօրութիւններ ունեցող յանձնախումբերը շատ են եւ ստեղծելը անիմաստ է:

Նշենք, որ ԴՀԴ խորհրդարանական խմբակցութիւնը

ԱՄԲԱՏԱՆԱԳԻՐ՝ ՖԱԹՀ ԻՍԼԱՄԻ
10 ՉԵՐԲԱԿԱԼԵԱԼՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

Ջինուորական ատեանին մօտ Լիբանանի կառավարութեան ներկայացուցիչ, դատախազ Սաքըր Սաքըր երէկ զինեալ խմբաւորումներ ստեղծելու, հարաւային Լիբանանի մէջ տեղակայուած Ֆիհիլ-Լի միջազգային խաղաղապահ ուժերը հետապնդելու, ինքնաշարժներու մէջ ականներ գետեղելու, անձնաթուղթեր կեղծելու, գնդացիներ եւ պայթուցիկ միւթեր ունեցալու, ինչպէս նաեւ մահափորձի ենթարկելու, ոճիրներ գործելու եւ ահաբեկչական գործողութիւններ կատարելու յանցանքով անբաստանեց Ֆաթի Իսլամի 10 ձերբակալներ, որոնցմէ ամենէն մշանաւորը կը նկատուի Ֆետի Ղասսան Իպրահիմ, որ ծանօթ է Սիքմօ անունով:

Սաքըր ամբաստանելները փոխանցեց զինուորական ատեանի աւագ քննիչ դատախազ Ռաշիտ Սըզիեթի անկէ պահանջելով դատաւարութեան ենթարկել զանոնք եւ անոնց դէմ համապատասխան վճիռներ արձակել:

Նշենք, որ նման յանցանքներուն համար ամենէն ծանր վճիռը կրնայ ըլլալ մահապատիժը:

ՔԱՆԱՅԻ ՊԵՅՐՈՒԹԻ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՍՏԻՆ ՄԵՋ

Քուէթի դեսպան Ապտել Ալ Քանայի երէկ կէսօրը առաջ այցելեց դատական իշխանութեան գերագոյն խորհուրդին եւ հանդիպում մը ունեցաւ խորհուրդի նախագահ, դատախազ Ղալեպ Ղանեմի եւ խորհուրդին անդամներուն հետ:

Ապա Քանայի շրջեցաւ Պէյրութի Արդարութեան պալատին մէջ:

Քանայի յայտնեց, որ Քուէթի պետութիւնը պատրաստ է լիբանանեան դատական իշխանութիւններուն տրամադրել իր միւթական եւ բարոյական օժանդակութիւնը:

Ան նկատել տուաւ, որ ինք Քուէթի իշխանութիւններուն պիտի ներկայացնէ իր շրջապատյոյն տեղեկագիրը եւ ըստ այնմ պիտի քննարկուին Լիբանանին տրամադրուելիք օժանդակութիւնները:

Ղալեպ Ղանեմ ողջունեց Քանային, ինչպէս նաեւ դրուատեց Քուէթի կողմէ ցուցաբերուած այս պատրաստակամութիւնը:

ՊԱՂԵՍԻՆԵԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՅԱՆՆԵՐՈՒՆ

ԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒՐՈՒԱԾ ՀԱՄԱԳՈՒՄԸ՝

«ՀԱՊԹՈՒՐ» ՊԱՆԴՈՒՆ ՄԵՋ

Նախկին փոխվարչապետ Իսամ Ֆարեսի անուան լիբանանեան հարցերու կեդրոնին կազմակերպութեամբ, «Հապօր» պանդոկին մէջ զումարուեցաւ լեզրոնին Դ. համագումարը, որուն քննարկման հիմնական միւթ էր Լիբանանի մէջ պաղեստինեան գաղթականներուն իրավիճակը եւ անոր յարմար լուծումները:

Համագումարին իր մասնակցութիւնը բերաւ արտաքին գործոց նախկին նախարար Ֆաուզի Սալլուխ. որ շեշտեց, թէ հարկ է անպայման յարգել պաղեստինցի գաղթականներուն տունդարձի իրաւունքը:

Սալլուխ ընդգծեց, որ Լիբանան իր իրաւունքը ստացած կ'ըլլայ, երբ պաղեստինցիները ստանան տունդարձի իրենց իրաւունքը. ան աւելցուց, որ Լիբանանի մէջ անկարելի է բնակեցնել պաղեստինցի գաղթականները, նկատի ունենալով, որ երկրին սահմանադրութեան մէջ պայմաններ եւ յօդուածներ ճշդուած են այդ առումով:

Սալլուխ աւելցուց, որ բացի սահմանադրական այդ կանոններէն, տակաւին կան լիբանանեան վարչակարգին հետ կապուած իրականութիւններ, որոնք հիման վրայ է, որ կը պահպանուի Լիբանանի ազգային կայունութիւնը:

Սալլուխ յայտնեց, որ առանց պաղեստինցի գաղթականներու տունդարձին կարելի չէ շրջանային ապահովական կայունութիւն հաստատել կամ խրախելեան - պաղեստինեան տագնապին արդար եւ անբողջական լուծման յանգիլ:

Նախորդ շաբաթներու ընթացքին շրջանառութեան մէջ դրած է տարբեր բնոյթի 27 օրինագիծեր: Անոնցմէ տասը հատին կառավարութիւնը ժխտական եզրակացութիւն տուած է, բւն մը, զոր զարմանալի չի նկատեր Վահան Յովհաննիսեան: Այդ օրինագիծերէն են «Թիկնազօրային ծառայութեան մասին» օրէնքը, «Տօներու եւ իշխանակի մասին» օրէնքը, որով Դաշնակցութիւնը անհրաժեշտ կը նկատէ օրէնքով ճշդել հայրենատիրութեան օրը:

Վ. Յովհաննիսեան յայտնած է, որ «հայրենատիրութիւն» բառը շատ կը սիրեն օգտագործել Հանրապետական պատգամաւորները, ուստի այդ օրինագիծը պէտք չէ մերժուի կառավարութեան կողմէ:

ԴՀԴ պատգամաւորը այս երեւոյթը կը բացատրէ անով, որ մինչեւ տուեալ պահ կարչապետը Հանրապետական կուսակցութեան անդամ չէր, եւ տեղեակ չէր կուսակցութեան քաղաքական բառապաշարին:

Ան դիտել տուած է, որ բրէական օրէնսգիրքին մէջ փոփոխութիւն կատարելու առաջարկը եւս կրնայ մերժուիլ, այդ մտավախութեամբ ալ ԴՀԴ-ն ներկայ դրութեամբ յետաձգած է քննարկումը, որպէսզի խորհրդարանին կողմէ չմերժուի անկալ:

Պատգամաւորին համաձայն, Ցեղասպանութեան ուղացումը, ժխտումը բրէական յանցանք նկատելու օրինագիծի մերժումին պատճառը չարաբաստիկ պատմաբաններու յանձնաժողովի գործունէութիւնն է հաւանաբար:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ . . .

Շարունակուած Ա. Էջէն

համար քաղաքական որոշ հանգրուանի մը եւ սկսելու այլ հանգրուան մը, որ աւելի կայուն է եւ դրական:

Հարիւրի ընդունեց Լիբանանի մէջ Պաղեստինեան իշխանութեան դեսպանատան գործակատար Աշրաֆ Տապպուր, որ մաղթեց Լիբանանի մէջ պաղեստինցի գաղթականներուն քաղաքացիական իրաւունքներ շնորհելու պահանջը դարձնել կառավարութեան առաջնահերթութիւնը:

Վարչապետարանի այցելուներէն եղաւ նաեւ Լիբանանի մէջ Սուտանի դեսպան Իտրիխ Սլէյմանը, որ վարչապետին հետ քննարկեց Սուտանի եւ Լիբանանի միջեւ երկկողմանի յարաբերութիւնները:

Հանդիպումէն ետք Սլէյման յայտնեց, որ Սուտան Լիբանանի կարիքը ունի ապահովական օժանդակութեան, մասնաւոր ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդին անդամակցութեան ընդմէջէն Սուտանի օգտակար հանդիսանալու կարելիութեան իմաստով:

Վարչապետ Հարիւրիի այցելուներէն եղաւ նաեւ երեսփոխան Սեմիր Ժըրը:

ԲԱՆՏԱԽՈՐՈՒԱԾ

Տէր եւ տիկին
Կարէն Գրգոր
եւ Ալիս
Գասարճեան-
Աբրահամեան
բախտաւորուած
են
երկրորդ մանչ
գաւակով մը՝

ԳՐԻԳՈՐ

16 նոյեմբեր,
2009
Պէյրութ

ԵՈՒՐՈԶԸ ՄԵՐ ՄԷՋ...

Շաբաթ մը առաջ Եուրոզ (Եուրի Գեորգեան) հրախր- ւած էր Հռոմ մեր- կայ ըլլալու համար իր մէկ սրբանկա- րին «Գթութեան լոյ- սը» ստեղծագործու- քեան օծման արա- ռողութեան: Օծումը տեղի ունեցաւ նոյ- նինքն քահանայա- պետ Պենետիկոսոս ԺԶ. պապին կողմէ Պրեշայի Սուրբ Ար- քանճեւո թատիկնի շքեղ տաճարին մէջ: Սրբանկարը նուիր- ւած է Սուրբ Թա- տիկնի կեանքին ու յատկապէս անոր կատարած բարեխի- րական գործունեութեան: Իբրեւ կերպարուեստի աշխարհին մէջ իրագոր- ծուած յատկանշական ղէպը, օծման Սբ. արարո- ղութեան անդրադարձա- նաեւ միջազգային մա- մուլն ու հեռուստակա- յանները, որոնց շարքին «Էյ. Պի. Սի.»ի կամ «Սի. Էն. Էն.»ի նման պատկե- րասփիւռի կայաններ:

Գաղափար մը տալու համար Եուրոզի ստեղ- ծագործական միջազգա- յին արժէքին մասին ճշմը, որ տուեալ սրբանկարը Սբ. Թատի- կնի նուիրուած, մասնա- գտնետրու կողմէ գնա- հատուած է մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար ամերիկեան տոլարով:

Եուրոզի ստեղծագոր- ծական կեանքին մէջ տե- ղի ունեցող այս կարեւոր իրադարձութենէն ետք քա ժամանցը Պէյրութ եւ երկէ 17 նոյեմբերի երե- կոյեան, այցելեց նաեւ «Ազդակ»ի խմբագրու- քին: Հանգիստը տեղի ունեցաւ մշակոյթի յանձ- նախումբին հետ: Բնա- կանաբար խօսակցու- քիւնները նախ անդրա- դարձան յիշեալ սրբա- նկարի օծման արարողու-

քսաներկու գեղանկա- րիչներէն մէկը, առաւել շապիկի վրայ տալուած է Եուրոզի ստեղծագործու- քիւնը: Նմանօրինակ բազմա- քի միջազգային գնահա- տանքներն ու մեծարանք-

ները չեն շլացուցած Եուրոզը: Ան մնա- ցած է նոյն հայրե- նասէր ու համեստ արուեստագէտը եւ յաճախ օգնած տնանկներու ու թշուառներու:

Մեր ընթերցողե- րը գիտեն, թէ վեր- ջերս ան «Եղեռն»ի թնայով գեղանկար մը նուիրած էր «Ազ- դակ»ի ֆոնտիւն: Ի տես «Ազդակ»ի նո- րակառոյց սրահի յարմարաւտ գեղեց- կութեան, խանդա- վառուած տեղւոյն վրայ պատկերեց զօանկար մը եւ նուիրեց «Ազ-

դակ»ին: Մշակութային յանձնա- խումբին եւ առհասարակ «Ազդակ»ի անձնակազ- մին կողմէ յատուկ շնոր- հակալութիւն կը յայտ- նենք եւ հպարտաւոր նո- րանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք անոր:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹԵՐՈՒՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑՆԵՐԸ ՆԱԽԱՐԱՐ ՏԵՏԵԱՆԻ ՀԵՏ

Երէկ լոյս տեսած «Սատա Պալատ» եւ «Ախպար» օրաթերթերը հարցազրոյցներ կատարած են ծարտա- րարուեստի նախարար Աբրահամ Տէտեանի հետ լու- սարձակի տակ առնելով վարչապետ Սաատ Հարիրիի գլխաւորած ազգային միասնականութեան կառավա- րութեան մէջ իբրեւ Պաշնակցութեան ներկայացուցիչ իր մասնակցութեան հանգամանքը:

«Սատա Պալատ»ի հետ ունեցած իր գրոյցին ըն- թացքին նախարար Տէտեան յայտնած է, որ լիբանա- նեան ծարտարարուեստի մարզը բազմաթիւ հարցերու դէմ յանդիման կանգնած է եւ անմիջական օգնութեան կարիք ունի կրկին ոտքի կանգնելու համար: Ան անդ- րադարձած է այն հանգամանքին, թէ ծարտարարուես- տի առնչուող նոր օրէնքներ պետք է ծշողին, որպէս- զի կարելի ըլլայ լիբանանեան արտադրութիւնները պաշտպանել եւրոպականներու մրցակցութենէն, մա- նաւաճող որ վերջինները Լիբանան մուտք կը գործեն առանց մաքսային լուրջ պայմաններու: Տէտեան իբ- րեւ օրինակ խօսած է հիւսուկածողէնի փոքր հաստա- տութիւններուն եւ գործարաններուն մասին, որոնց թիւը զգալի նուազում արձանագրած է, որովհետեւ Լի-

բանան ողողուած է տարբեր երկիրներէ ներածուած շապիկներով եւ հագուստներով, հակառակ անոր որ լիբանանեան արտադրութիւնը նշանաւոր եղած է այս իմաստով: Անոր համաձայն, առանց փոքր արհեստ- ներուն զօրակցութիւն յայտնելու եւ զանոնք պաշտ- պանելու կարելի պիտի չըլլայ ծարտարարուեստի մարզը բարելաւել: Նախարար Տէտեան դիտել տուած է, որ ժամանա- կի ընթացքին այս մարզը կրնայ անհետանալ, եթէ անհրաժեշտ նեցուկը չստանայ ու չպաշտպանուի: Անոր համաձայն, պահանջուածը ներածուած արտա- դրութիւնները արգիլելը չէ, այլ լիբանանեան շուկա- յին մէջ լիբանանեան արտադրութիւններուն համար անհրաժեշտ առիթն ու արդարութիւնը ստեղծելն է համապատասխան օրէնքներով, ապա կարելի է առիթ տալ քաղաքացիին իր ուզածը գնելու եւ ընտրութիւն կատարելու:

Պատասխանելով ծարտարարուեստի մարզին վե- րաբերող ծրագիրին նախարարը նշած է, որ նախ պետք է առկայ հարցերուն ծանօթանալ, որպէսզի կա- րելի ըլլայ գիտնալ, թէ ինչ լուծումներու մասին պետք է ստածել: Ան կարեւոր նկատած է փոքր արհեստնե- րով յառաջդիմելու ընտրութիւնը:

Լիբանանեան քաղաքական կեանքին մասին խօ- սելով Ա. Տէտեան ըսած է, թէ ներկայ դրութեամբ

Շաբ.ը՝ էջ 9

**Բարձր հովանաւորութեամբ
Լիբանանի Թեմի Բարեջան Առաջնորդ
ԳԵՂԱՄ ԵՊՍ. ԽԱՉԵՐԵԱՆԻ
ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ
140-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ
ԱՆԻ ՍԱՐԱՖԵԱՆ-ԵՓՐԵՍԵԱՆ**

**Կը ներկայացնէ՝
ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԻ «ԱՆԼՈՒԵԼԻ
ԶԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆԸ»**

**Տեղի կ'ունենայ ուրբաթ, 20 նոյեմբեր
2009-ին, երեկոյեան ժամը 8:30-ին, «Յակոբ
Տէր Մելքոնեան» թատերասրահին մէջ, Պուրճ
Համուտ:**

ՀՐԱԻՐ

**ՕԳՏՈՒԵՅԷՔ... ՕԳՏՈՒԵՅԷՔ... ՕԳՏՈՒԵՅԷՔ
ՀԱՅ ԳԻՐԲԻ 31-ՐԴ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ
ՎԵՐՋԻՆ ՇԱՐԱԹԵՆ
ՄԻՆՉԵՒ ԿԻՐԱԿԻ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2009,
ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 10:00-ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ
ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 7:00**

ԻՆՉ ԿՐ ԳՐԵՆ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹԵՐԸ

17 նոյեմբերին լոյս տեսած լիբանանեան օրա- քերթերը հիմնականօրէն անդրադարձած են լիբա- նանեան ներքին կեանքին մէջ առկայ հանդարտ վիճակին, որ տարբեր մակարդակներու վրայ իր արձագանգները պիտի ունենայ:

Թերթերը նաեւ անդրադարձած են լիբանա- նեան ազգային միասնականութեան կառավարու- քեան կազմութեան յաջորդող հանգրուանին տե- ղի ունենալիք զարգացումներուն, ինչպէս նաեւ գոյութիւն ունեցող դրական մթնոլորտին մասին կատարուած յայտարարութիւններուն, որոնց մէջ յոյս կը յայտնուի, որ այս տրամադրութիւնները շարունակուին եւ ծառայեցուին երկրի շահերուն: Լիբանանեան օրաթերթերուն հիմնական միւթե- րը կը հանդիսանան նաեւ նոր կառավարութեան աշխատանքային ծրագիրի մշակումն ու վաւերա- ցումը, խորհրդարանին կողմէ կառավարութեան ստանալիք վստահութեան քուէն եւ վարչապետ Հարիրիի Դամասկոս տալիք այցելութիւնը:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԵԱՆՔ

«Հայաթ» օրաթերթը կը գրէ, թէ նախկին վարչա- պետ Ռաֆիք Հարիրիի սպանութեան հարցով միջազ- գային դատական ատենանի ընդհանուր դատախազ Տանիէլ Պելմար յայտնած է, որ հետամուտ է քաղա- քականութիւնը իր ասպարէզէն ամբողջովին հեռու պահելու, որովհետեւ ինք կոչուած է գտնելու այնպի- սի տուեալներ, որոնք միջազգային չափանիշներուն համաձայն կրնան իբրեւ փաստ ծառայել նախկին վարչապետի ահաբեկման հարցին: Ան դիտել տուած է, որ ինք կը մերժէ ամէն տեսակի ճնշում, որեւէ կող- մէ զինք որեւէ ուղղութեամբ տանելու միտող, այլ ինք վճռական է ուղղուելու որեւէ ուղիով, որ զինք կը տա- մի դէպի ճշմարտութեան բացայայտում:

Պելմար յայտնած է, որ ինք լաւապէս կը գիտակցի, թէ ոճիրը շատ արագ կը գործուի, սակայն ճշմարտու- քեան հասնելու ուղին բաւական երկար է եւ ժամա- նակի կը կարօտի ճշգիրտ փաստը գտնելը: Անոր հա- մաձայն, հակառակ բոլոր ըսի-ըսուներուն իրական- ութեան բացայայտման ուշացման եւ միջազգային դատական ատենանի անհրաժեշտ նիւթական միջոց- ները տրամադրելու առնչութեամբ տատանումնե- րուն մասին, ինք վճռական է շարունակելու իր աշ- խատանքը, մանաւանդ որ յառաջիկայ տարուան հա- մար նիւթական միջոցները ապահովուած են:

Թերթին հետ ունեցած գրոյցին ընթացքին Պելմար սրտնեղութիւն ցուցաբերած է, երբ խօսակցութիւն ծաւալած է հետաքննութեան ու միջազգային ատեա- նի գործունեութեան վրայ քաղաքական ազդեցութիւն- ներուն մասին հաստատուելով, թէ ինք իրեն հետ աշ- խատողներուն յայտնած է, որ իւրաքանչիւր քար պի- տի վերցուի, որպէսզի անոր տակ տուեալներ փնտռել կարելի ըլլայ հաստատելով, որ այսքան բարդ թղթա-

ծրարի մը ամբողջական լուծումը բնականաբար եր- կար ժամանակ եւ համբերութիւն կը պահանջէ:

Ան հաստատած է, թէ ինք ունի տուեալներ, որոնք անպայման ճշմարտութեան պիտի հասցնեն զինք, սա- կայն տակաւին ոչ մէկ բացայայտում պիտի կատարէ այդ առնչութեամբ:

«Նահար»ի հասած տեղեկութիւններուն համա- ձայն, վերջին երկու օրերուն ընթացքին նախարար- ներու եւ երեսփոխաններու կողմէ կատարուած յայ- տարարութիւնները կառավարութեան աշխատանքա- յին ծրագիրին առնչութեամբ, մտավախութիւններ յա- ռաջացուցած են: Արդարեւ, վարչապետ Սաատ Հարի- րի աշխատանքային ծրագիրի մշակման յատուկ յանձ- նախումբին անդամներէն խնդրած է կատարեալ զաղտնապահութեամբ գործել, յայտարարութիւններ չկատարել, մինչեւ ամէն ինչին վերջնականացումը, որպէսզի խանգարիչ տարրեր չյայտնուին:

«Նահար» կը յայտնէ, որ Սուրիա լիբանանեան դրա- կան տրամադրութիւնները կ'օգտագործէ, որպէսզի շրջանին մէջ իր դիրքերը ամրապնդէ, ինչպէս նաեւ Լիբանանի մէջ իր դերակատարութիւնը վերահաստա- տէ:

«Սատա Պալատ» կը յայտնէ, որ քաղաքական լա-ւատեղեակ աղբիւրները նշած են, որ սուրիական-լի- բանանեան վեհաժողովը հիմքը դրաւ երկու երկիր- ներուն միջեւ նոր յարաբերութիւններու: Արդարեւ, կառավարութեան վստահութեան քուէ ստանալէն ետք դէպի Սուրիա եւ հակառակ ուղղութեամբ պետական մակարդակի այցելութիւնները պիտի աւելնան, տար- բեր մարզերու վերաբերող համաձայնագիրներ պի- տի կնքուին եւ յարաբերութիւնները պիտի կենդանա- նան:

«Ախպար» օրաթերթը կը գրէ, թէ խորհրդարանի նախագահ Նեափի Պըրրիի մօտիկ աղբիւրներ դիտել տուած են, որ Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցու- քեան նախագահը թաղիք Մարտ 14-ի քաղաքական ու- ժերը, մինչ այդ, այլ աղբիւրներ նշած էին, որ Պըր-

ՄԱՀԱԶԳ

Տէր եւ տիկին Գօգօ եւ Արմինէ Պալեան (Լոս Անճելես)
Տէր եւ տիկին Արա եւ Նեմսի Պալեան եւ զաւակները՝
Իզապէլլա եւ Ալեքսա (Պոսթըն)
Տէր եւ տիկին Թիմ եւ Ռիթա Ալլեն եւ զաւակները՝ Ժէյլըն եւ Դիլիեն (Պոսթըն)
Պալեան եւ Չեքիճեան ընտանիքներ
Ալլեն եւ Գազանճեան ընտանիքներ
Գլըջեան ընտանիք
Եւ համայն ազգայնացներ կը գոյժեն իրենց մօր, մեծ մօր եւ հարազատին՝

ԱԶՆԻՒ ՊԱԼԵԱՆԻ (Ծնեալ՝ Հալէպ, 1925-ին)

մահը, որ պատահեցաւ շաբաթ, 14 նոյեմբեր 2009-ին, Պոս- րեմի մէջ: Յուդարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի պիտի ունե- նայ շաբաթ, 21 նոյեմբեր 2009-ին, առաւօտեան ժամը 11:00-ին, Պելմոնթի Հալ աւետարանական առաջին եկեղեցւոյ մէջ: ● *Ներկայս քնդունիլ իբրեւ մահալոյ:* ● *Յաւակցութիւնները կարելի է կատարել ելեկտրո- նային հետեւեալ հասցէին (e-mail address) kokob@roadrunner.com*

րին էր այս համախմբումը քայքայելու ուղղութեամբ հիմնական աշխատանք տանողը:

Թերթին համաձայն, լիբանանեան աղբիւրներ աւելցուցած են, որ ներկայ դրութեամբ Սաատ Հարի- րի Դամասկոս պիտի այցելէ եւ հոն թաղէ Մարտ 14-ի քաղաքական ուժերը:

Ըստ թերթին, առաջին անգամ ըլլալով խորհրդա- րանի նախագահը այսքան հանգիստ ոճով ու մտա- հոգութիւններէ փարատած միտքով կը խօսի յառա- ջիկայ հանգրուանին մասին դիտել տալով, որ անի- կա բաւական ամուր է եւ գերծ է յարաճողական տա- րակարծութիւններէ: Անոր համաձայն, արդէն սիւննի- շիի լարուածութեան ուռած փուչիկը օդ առած է, եւ ասոր անդրադարձները արդէն յառաջիկայ շաբաթնե- րուն երեւան պիտի գան:

Խորհրդարանի նախագահը դիտել տուած է, որ ներքին ճակատի վրայ դրական լուրջ ուղղումներուն գոյութիւն ունի, բացի եթէ շրջանային մակարդակի վրայ տակնուվրայութիւններ ծագին:

Խորհրդարանի նախագահը դիտել տուած է, թէ յա- ռաջիկայ հանգրուանին նաեւ աշխատանք պիտի տար- ի, որ լիբանանցի բոլոր անձնաւորութիւններուն յարաբերութիւնները Սուրիոյ հետ բնականոն ընթացք ստանան:

«Սաֆիր» կը գրէ, թէ լիբանանցիները խորունկ շունչ մը քաշեցին լիբանանեան ազգային միասնա- կանութեան կառավարութեան ծնունդին հետ, հակա- ռակ անոր որ անոնք լաւապէս կը գիտակցին, թէ կա- ռավարութեան ուսերուն դրուած են շատ ծանր բեռ- ներ, որոնց մէկ մասը նախորդ հանգրուանէն ժառան- գուած են: Ըստ թերթին, ոմանք քաղաքական բախում- ներու հանգրուանէն ժառանգուած են, ուրիշներ պե- տական պիտածի բացէն յառաջացած են, մանաւանդ որ ընդհանուր պարտքը օրէ օր աճ կ'արձանագրէ: Տա- կաւին չի խօսուի փտածութեան, երիտասարդ մար- դուի արտագաղթին եւ այլ բազմաթիւ հարցերու մա- սին:

Ըստ թերթին, համախոհական կառավարութիւնը, որ ողջոյնով ընդունուեցաւ լիբանանցիներուն մեծա- մասնութեան կողմէ, պիտի չկարենայ իրաջքներ գոր- ծել եւ առկայ բոլոր հարցերուն լուծում տալ: Արդա- րեւ, որքան ալ բարի տրամադրութիւնները տիրական ըլլան, ջանքերը բազմաման, երկնուան թշնամիները յայտօրուան բարեկամները դառնան, կարելի պիտի չըլլայ արագ կեդրով փրկել երկիրը այն տագնապա- լի եւ անլոյծ թուացող հարցերէն ու մղծաւանջէն, որոնք տարիներ ի վեր կ'ընդհանրակցին լիբանանցի- ներուն:

ՊԱՂԵՍԻՆԵԱՆ ՏԱԳՆԱԴ

«Նահար» կը գրէ. թէ մինչ պաղեստինեան-իսրա- յէեան բանակցութիւններուն առնչութեամբ ստեղ- ծուած յուսահատութիւնը մղեց պաղեստինցիները մատնանշում կատարելու այն մասին, որ իրենք կը

մտածեն ՄԱԿ-ին դիմել պաղեստինեան պետութեան մը ստեղծումը իովանուորելու համար: Մինչ այդ, հա- կառակ անոր որ պաղեստինցիներուն մատնանշումը պարզապէս խորհրդանշական էր, սակայն անկա մեծ աղմուկ յառաջացուց Իսրայէլի մէջ, որ սպառնալիք ուղղեց պաղեստինցիներուն նման քայլի մը հետեւ- ւանքներուն մասին խօսելով:

«Սաֆիր»ի համաձայն, Իսրայէլ պաղեստինցիներ զգուշացուց միակողմանի որոշումով պաղեստին- եան պետութեան հռչակումը յայտարարելէ «խոստա- նալով» Այսրորդանանի մէջ լայն տարածքներ բռնա- գրաւել, եթէ Պաղեստինեան իշխանութիւնը նման քայ- լի մը դիմէ:

Միւս կողմէ, Իսրայէլի վարչապետ Պենիամին Նե- քանիահու յայտարարեց, որ կը նախընտրէ ֆրանսա- կան միջնորդութիւնը Ֆրանսայի նախագահին գլխա-ւորութեամբ, թրքական միջնորդութեան փոխարէն, որովհետեւ վերջինս արդար չէ:

Ըստ Իսրայէլի վարչապետին, Իսրայէլի եւ պաղես- տինցիներուն միջեւ բանակցութիւններ կատարելը անփոխարինելի էլք է:

ՄԱՀԱԶԳ

Տէր եւ տիկին Յակոբ եւ Թալին Եսայեան եւ զաւակունք
Օրդ. Անի Փեշտիմալճեան
Տիար Միսաք Դանիէլեան
Տէր եւ տիկին Սեդրակ եւ Արփի Դանիէլեան եւ զաւակունք
Տիկին Մարօ Դանիէլեան
Օրիորդներ Ալիս եւ Ժաքլին Դանիէլեան
Տէր եւ տիկին Միշել եւ Ազատ Գոգալլի եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Յարութիւն Դանիէլեան եւ զաւակը
Տէր եւ տիկին Ռոնի եւ Անճելա Հարֆուշ եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Ջոհրապ եւ Արսիճէ Ստամպուլեան եւ զաւակունք

Տիար Գրիգոր Ստամպուլեան
Օրդ. Բեկի Ստամպուլեան
Տէր եւ տիկին Ժորժ Պաքքա եւ զաւակունք
Ստամպուլեան եւ Եսայեան ընտանիքներ
Կեօզիպէօյիքեան ընտանիք
Եւ համայն ազգայնացներ կը գոյժեն իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, մօրաքրոջ, հօրաքրոջ եւ հարազատին՝

ԷԼԻԶԱՊԵԹ ՓԵՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆԻ (Ծնեալ՝ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ, 1939-ին)

մահը, որ պատահեցաւ երկուշաբթի, 16 նոյեմբեր 2009-ին, առաւօտեան ժամը 4:00-ին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան: Յուդարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ երեքշաբթի, 17 նոյեմբերին, կէսօրէ ետք ժամը 2:00-ին, Անթիլիա- սի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր տաճարին մէջ, ուրկէ հաճ- գուցեալին մարմին փոխադրուեցաւ Պուրճ Համուտի Ազ- գային գերեզմանատունը: ● *Ներկայս քնդունիլ իբրեւ մահալոյ:* ● *Յաւակցութիւնները կ'ընդունուին, հանգուցեա- լին եղբօր՝ տէր եւ տիկին Սեդրակ Դանիէլեանի բնա- կարար, Անթիլիաս, Ապի Լամա փողոց, «Աքսաիա» շէնք, 5-րդ յարկ, չորեքշաբթի, 18 եւ հինգշաբթի, 19 նո- յեմբերին, առաւօտեան ժամը 10:00-էն մինչեւ երեկոյ- եան ժամը 7:00:* ● *ԾԱՆՕԹ.- Փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուու- րիւնները կատարել ԶԱՀԼ-ի ծերանոցին:*

ԸՍՏ ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆԻ, ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԸ ՉԵՌՔ ԿԸ ԲԵՐԻ ՆՈՐԱՆՈՐ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐ

Արա Պապեան

Հայ-թուրքական արձանագրություններու վերաբերեալ «Յետք» լրագրող Սոնա Ասադեանի հարցումներուն կը պատասխանէ «Մոտուս Վիւնետի» կեդրոնի ղեկավար, 2002-2006 Զանաւաճի մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Արա Պապեանը:

Հ. - Եթէ ե՛ւ Հայաստանի, ե՛ւ Թուրքիայի խորհրդարանները վաւերացնեն հայ-թուրքական արձանագրութիւնները, ձեր գնահատմամբ՝ դա ի՞նչ ազդեցութիւն եւ հետեւանքներ կ'ունենայ Հայաստանի համար՝ Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչման առումով:

ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆ. - Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչումը եական վնասներ կը կրի: Ենթադրեալ ժողովի գոյութիւնը ինքնին, անկախ հարցերի քննարկման շրջանակից, դիտարկուելու է որպէս փորձ՝ «անաչառ եւ գիտական» ուսումնասիրութեան ենթարկելու Հայոց ցեղասպանութիւնը: Ուզում եմ ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրել մի հանգամանքի վրայ, Նրանք, ովքեր ասում են, որ բացասական ազդեցութիւն կ'ունենայ, հարցի գործնական մասնագետներ են տարիներով զբաղուել են Յեղասպանութեան ճանաչման գործընթացով: Նրանք, ովքեր ասում են, որ չի ազդի, մի օր իսկ չեն զբաղուել Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչմամբ: Լաւագոյն դէպքում յօդուածներ են գրել Յեղասպանութեան մասին, սակայն երբեք չեն զբաղուել ճանաչման գործընթացով:

Եթէ արձանագրութիւնները վաւերացուեն, դրանք կը դառնան Հայաստանի իրաւական համակարգի մաս եւ կը գործեն անմիջականօրէն: Այսինքն որեւէ պետական անձ չի կարողանայ յիշատակել Հայոց ցեղասպանութիւնը, որեւէ պետական սեփականութիւն չի կարող լինել Յեղասպանութեան ճանաչմանը կամ ուսումնասիրութեանը անգամ Հայաստանի ներսում՝ առանց խախտելու դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելու մասին արձանագրութեան եօթերորդ պարբերութիւնը, որը կողմերի վրայ պարտաւորութիւն է դնում «ձեռնպահ մնալ բարդորացիական յարաբերութիւնների ոգուն անյարիր քաղաքականութիւնից»:

Ուզում եմ, որ մի բան յստակ լինի: Մենք Թուրքիայի նկատմամբ տարածքային պահանջներ չունենք: Մեր պահանջն այն է, որ Թուրքիան դադարեցնի միջազգային իրաւունքով Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքի բռնազաւթումը: Ինչպէս, երբ կիպրոսցիները պահանջում են, որ Թուրքիան դուրս գայ հիւսիսային Կիպրոսից, դա չի նշանակում, որ Նրանք տարածքային պահանջներ ունեն Թուրքիայի նկատմամբ:

Ներկայումս մենք շատ ուժեղ իրաւական հիմքեր ունենք տարածքային պահանջատիրութեան համար: Ան այսօր Հայաստանի Հանրապետութիւնը

պահպանում է նախկին Օսմանեան կայսրութեան Վանի, Պիլիսի, Երզրումի եւ Տրապիզոնի նահանգների մեծ մասի վրայ իր տիրոջ: Իրաւական տեսանկյունից թուրքական ներկայութիւնն այդ տարածքում ոչ այլ ինչ է, քան՝ բռնազաւթում: Այսինքն՝ այն նոյն կարգավիճակը, որն այսօր Թուրքիան ունի հիւսիսային Կիպրոսում: Վաւերացնելով արձանագրութիւնները՝ մենք կը վաւերացնենք նաեւ թուրքական բռնազաւթումը: Այսինքն մենք կ'օրինականացնենք Հայոց ցեղասպանութեան հետեւանքները, քանի որ այսօրուայ տէ ֆաքթօ իրավիճակը Յեղասպանութեան հետեւանք է:

Հ. - Երկու երկրների կողմից արձանագրութիւնների վաւերացումը ի՞նչ ազդեցութիւն եւ հետեւանքներ կ'ունենայ Հայաստանի համար Արցախի հիմնահարցում:

ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆ. - Թուրքիան համարելով, որ լուծել է իր հարցերը Հայաստանի հետ, ամբողջովին կը կենտրոնանայ Ղարաբաղի վրայ: Նա նոր լծակներ ձեռք կը բերի Հայաստանի ներսում, հետեւաբար աւելի ազդեցիկ կը լինի Ղարաբաղի հարցում: Արձանագրութիւնները ճանաչում են «տարածքային ամբողջականութեան եւ սահմանների անձեռնմխելիութեան սկզբունքները» ոչ միայն երկկողմ, այլեւ միջազգային յարաբերութիւններում (առաջին արձանագրութիւն, կետ 3): Այս կետը Թուրքիային հնարաւորութիւն կը տայ ուղղակիօրէն միջամտելու հայ-ազրպէյճանական յարաբերութիւններին:

Հ. - Եթէ արձանագրութիւնները վաւերացնի երկրներից միայն մէկը՝ Հայաստանը կամ Թուրքիան, ապա այս դեպքում ի՞նչ հետեւանքներ կը լինեն: Ձեր գնահատմամբ, ի՞նչ հետեւանքներ կը լինեն, եթէ ո՛չ Հայաստանի եւ ո՛չ Թուրքիայի խորհրդարանները չվաւերացնեն արձանագրութիւնները:

ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆ. - Եթէ կողմերից մէկը կամ երկու կողմերն էլ չվաւերացնեն արձանագրութիւնները, ապա դրանք ուժի մէջ չեն մտնի: Ոչինչ էլ տեղի չի ունենայ: Կը շարունակեն ապրել, ինչպէս ապրում էինք մինչեւ արձանագրութիւնների ի յայտ գալը: Կը խուսափենք հետագայ մեծ կորուստներից եւ ցնցումներից: Ուզում եմ շեշտել, որ սրանք սովորական միջպետական փաստաթղթեր չեն: Սրանք հայոց եկան չափերի առնչուող միջազգային պարտաւորութիւններ են: Արձանագրութիւններն ուժի մէջ մտնելու պարագային՝ Մերժ Սարգսեանը ձեռք կը բերի ոչ միայն Նորանոր քաղաքական հակառակորդներ, այլեւ՝ բազմաթիւ անձնական թշնամիներ: Ծառերը պիտի համարեն, որ իրենց ողջ կեանքի գործը ոչնչի համար տրուել է թուրքերին:

Հ. - Ձեր գնահատմամբ՝ վերոնշեալ 4 տարբերակից ո՞րն է աւելի հաւանական:

ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆ. - Հաւանական եմ համարում, որ երկու կողմերն էլ կը վաւերացնեն արձանագրութիւնները: Թուրքերը լաւ են հասկանում, որ նման հնարաւորութիւն հարիւր տարին մէկ է լինում: Նրանք ոչնչի դիմաց ստանում են աւելին, քան կարող էին մինչեւ իսկ մտադել մի բանի տարի առաջ: Հայոց խորհրդարանը, ընդհանուր ամամբ, սկզբունքներ են համոզումներ չունեցող մարդկանց հաւաքածու: Նրանք երբեք անձնական բարեկեցութիւնը չեն վտանգի յանուն հայրենիքի: Նրանք կը ծախեն հայրենիքը եւ դա կը փաթեթաւորեն հայրենասիրական բառերով: Իրավիճակն այնքան է անհեթեթ, որ երբեմն ինձ թւում է, թէ այս ամենը իրականութիւն չէ: Ուզում եմ արթնանալ, բայց չի ստացւում:

Թուրքիա Հայաստան սահմանային կետ

Նահանգները, որոնց հաշուարկներում Անգարայի աշխուժութիւնը «հայկական ճակատում» Հարաւային Կովկասից Ռուսաստանի դուրս մղելու միջոց է:

Նման պայմաններում Թուրքիան վերջին շաբաթների իր հակասական քայլերով աստիճանաբար մօտենում է այն «կարմիր գծին», որից այն կողմ Նրան կարող են կանգնեցնել: Հայաստանի նախագահի այցելութիւնը Լեռնային Ղարաբաղ առաջին պատգամներ, որի միջոցով պաշտօնական Երեւանը հասկացրեց Անգարային ու Պաքիստին, որ հայկական կողմը մտադիր չէ հաշտուել ստորագրութեան փաստաթղթերի իրականացումը յետաձգելու եւ Ղարաբաղի հարցում զինուժներ կործնելու Նրանք նպատակադրման հետ:

միջազգային բեմերում, տարբեր ամպիոններից յայտարարում, որ Յեղասպանութեան մասին պետք չէ խօսել, հայերն ու թուրքերը բանակցում են:

Արձանագրութիւնների ստորագրումից 11օր անց, երբ ծեղակուականները Ռոպերթ Մեմետեզն ու Շոն Էնսայնը ներկայացրին Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման ու դատաւարման բանաձեւ, հաշուած օրեր յետոյ, Միացեալ Նահանգներում Թուրքիայի դեսպան Նապի Շենտոյը «Ամերիկայի ծայն» ռատիոկայանի թուրքական ծառայութեանը տուած հարցազրույցում շտապել էր յիշեցնել, թէ առաջիկայում եւս Օպաման չի օգտագործի ցեղասպանութիւն բառը, նրա բնորոշմամբ «վիճաբար ձեւակերպում, հաշուի առնելով, որ Թուրքիան եւ Հայաստանը համաձայնութեան են եկել եւ յարաբարել, որ այսպէս թէ այնպէս այս խնդրին յատուկ անդրադառնալու են»:

Շարք՝ էջ 8

ԹՈՒՐԵԻԱՆ ՀԱՏՈՒՄ Է «ԿԱՐՄԻՐ ԳԻԾԸ» ԴԱՐԱԲԱՂԻ ՓՈԽԱՐԵՆ ԱՆԳԱՐԱՆ ԿԱՐՈՂ Է ՍՏԱՆԱԼ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՃԱՆԱԶՄԱՆ ՓԱՍՏԸ

Դրան հետեւեցին Հայաստանի հասցէին ուղղուած վարչապետ Ռ. Երտողանի վերջին կոշտ յայտարարութիւնները եւ Ղարաբաղի հարցում մօտալուտ առաջընթացը բացառող Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարի պատասխանները:

Եւ ահա, լայն քարոզչական նախապատրաստութիւնից յետոյ Պաքիստանէ թուրք բարձրաստիճան գիւտուրականների մի պատուիրակութիւն՝ ցամաքային գործերի իրամանատար Ընթ Քոշաների գլխաւորութեամբ: Սա նշանակում է, որ թուրքական կողմը շարունակում է յամառել Ղարաբաղի հարցում առաջընթաց արձանագրելու առումով անտեսելով Երեւանի նախագրուշացումները:

Նոյեմբերի սկիզբներին նախատեսուած է անցկացնել նաեւ Թուրքիայի ու Ազրպէյճանի ռազմաօդային ուժերի ղեկավարութեան բանակցութիւններ, որոնց ընթացքում կողմերը խորացնելու են իրենց համագործակցութիւնը օդուժի ասպարէզում: Նախատեսուած է նաեւ քննարկել Ազրպէյճանում թուրքական ռազմական խորհրդականների գործունեութեան ընդլայնման հարցը:

Այս ամենը կարելի է գնահատել իբրեւ համատեղ ռազմաքաղաքական ճշշում Հայաստանի վրայ, որի նպատակը, անկասկած, նախքան հայ-թուրքական արձանագրութիւնների վաւերացումը, ապագազրուած 5 տարածքներից հայկական ուժերը դուրս բերելու մասին թուրքական կողմի պահանջի իրականացումն է:

Հասարակական կարծիքի, որ նման միակողմանի պահանջը հաւասարագործ Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ գոյութիւն ունեցող ռազմաքաղաքական սթաթիս թիւս քոյի խախտման, ինչը յանգեցնելու է ԵԱՀԿ Մինսքի խմբի շրջանակներում շարունակուող բանակցային գործընթացի տապալման:

Թուրքիայի միակողմանի քայլերը ժամանակային առումով համընկնում են Նոյեմբերի 2-ին Մոսկուայում տեղի ունեցած «Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութիւն» թեմայով լիարժեք խորհրդակցութեան հաստատման համար՝ Ռուսաստանի դերը՝ կլոր սեղանի հետ:

Այսինքն՝ մինչ թուրքական կողմը դիմում է բացայայտ ռազմական շանթաժի՝ փորձելով միակողմանի զինուժներ կորզել Հայաստանից, ռուսական ու արեւմտեան փորձագետները Մոսկուայում քննարկում են Ղարաբաղի հարցի կարգաւորման առումով Ռուսաստանի հնարաւոր դերակատարութիւնը:

Հարց է առաջանում, այս ամենը Նոյնպէ՞ս ռուս-ամերիկեան պայմանաւորուածութիւնների շրջագծում է ընթանում: Համաձայն Ռազմավարական կանխատեսումների «Սթրաթեգոր» կենտրոնի փորձագետներ Շորթ Ֆրիտմանի ու Փիթեր Չեիխանի վերջին դիտարկումների, դրանք անմիջական կապ չունեն: Աւելին՝ հայ-թուրքական երկխօսութեան առջեւ «կանաչ լոյս» վառելու միջոցով «Ռուսաստանը մտադիր է իր «ծեղերի մէջ առնել» ողջ Կովկասը. եւ

միակ երկիրը, որը ընդունակ է հարաւային թեւում ձեռնոց նետել Ռուսաստանին, Թուրքիան է»:

Ակնարկը, անշուշտ, վերաբերում է Ազրպէյճանի շուրջ խորացող ռուս-թուրքական մրցակցութեանը: Այս առումով, վերջին օրերի ընթացքում Թուրքիան վերստին սկսել է նեղել Ռուսաստանին, քանզի ի հեճուկս Մոսկուայի, Պաքիստանի մտադիր է խորացնել Թուրքիայի հետ իր ռազմաքաղաքական համագործակցութիւնը:

Բանը հասել է նրան, որ Ազրպէյճանի ժողովրդավարական կուսակցութեան ղեկավար Սարտար Ճալալօղլուն առաջարկում է շնուտափոյթ ստորագրել «Հաւաքական անվտանգութեան մասին» ազրպէյճանա-թուրքական պայմանագիր, այսինքն՝ ռազմական ռկորտում երկու երկրների համագործակցութեան իրաւական կարգավիճակը բարձրացնել հայ-ռուսական համագործակցութեան մակարդակին: Անշուշտ, պաշտօնական պայմանագրեւ իրաւաւորութեան վերաբերեալ ռուս-ամերիկեան պայմանաւորուածութիւններից, Թուրքիան ու Ազրպէյճանը փորձում են կտորել Ռուսաստանի յամառութիւնը Ղարաբաղի հարցում:

Ազրպէյճանի աշխարհառաջավարական կարգավիճակի շուրջ շարունակուող ռուս-ամերիկեան մրցակցութիւնը առայժմ թոյլ է տալիս Թուրքիային իրականացնել համաշխարհային խաղացողների հակասութիւններն օգտագործելու իր աւանդական քաղաքականութիւնը: Նման քաղաքականութիւնը 19-րդ դարում եղել է Օսմանեան կայսրութեան հիմնական «քաղաքական գործընթաց», ուստի թուրքերն այս առումով ահա՛ ռեյի քաղաքական փորձ են կուտակել:

Աւելին՝ նրանք յաջողութեամբ փոխառնել են ինչպէս Արեւմտեանի՝ հակառուսական «պատերազմ», այնպէս էլ Ռուսաստանի՝ հակաառաջավոր «պատերազմ» դերակատարութիւնները՝ երկու դեպքերում էլ հետապնդելով սեփական շահերը:

Սակայն Թուրքիայի առջեւ Հարաւային Կովկասի դարպասները բացող տերութիւններն առանձին-առանձին ունեն սեփական շահերի այն «կարմիր գիծը», որի խախտումը անթոյլատրելի է իրենց համար:

Ակնյայտ է, որ Թուրքիայի ձգտումը՝ թոյլ տալ հայ-թուրքական արձանագրութիւնների վաւերացումը՝ նախքան Ղարաբաղի հարցում «առաջընթացի» արձանագրումը, հաւասարագործ է լինելու Հարաւային Կովկասում տարիներ շարունակ Ռուսաստանի հովանու տակ ձեւաւորուած Հայաստան-Ղարաբաղ միասնական պաշտպանական համալիրի փլուզմանը:

Ուրեմն ո՞րն է լինելու Ռուսաստանի համար այն գուտնեթաղաւան «փոխհատուցումը» Հարաւային Կովկասում իր

ԿԱՐԱՆ
ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Շարք՝ էջ 10

ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԻ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻ ՏԱԿ

Աւելի քան մէկ ամիս առաջ գուրգերիական Ցիւրիխ քաղաքում, երեքժամեայ յետաձգումից յետոյ, Հայաստանի եւ Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարարները իրենց ստորագրութիւնը դրեցին երկու երկրների յարաբերութիւնների պաշտօնականացման արձանագրութիւնների տակ: Մեծ տերութիւնների Ներկայացուցիչները, թէւ ուշացումից փորձինչ նեղուրուած, հանգստացան:

Առաքելութիւնը կատարուեց, Հայաստանում էլ արձանագրութիւնները պաշտպանելու լծուած գործիչները, այլեւս յոգնած մէկ-երկու արհեստական փատարկները օրնիբուն կրկնելու ծանր բեռից, հանգիստ շունչ քաշեցին յոյս ունենալով, որ կարճ ժամանակահատուածում դրանք վաւերացուելու են երկու երկրների խորհրդարաններում, ինչպէս նախարարները խոստացել էին դեռ օգոստոսի 31-ի համատեղ յայտարարութիւնում:

«Երկու կողմերը կը գործադրեն իրենց առաւելագոյն ջանքերը վաւերացնելու արձանագրութիւնները»:

րացման արագ առաջընթացի համար՝ համաձայն իրենց սահմանադրական եւ օրենսդրական գործընթացների»:

Սակայն դա միայն թուում էր նրանք, քանզի նրանք ականջալուր չեղան բոլոր գգուշացումներին, թէ Թուրքիայի

համար կարելորդ արդիւնք չէ, այլ՝ գործընթացը:

Իսկ գործընթացը ընթանում է ու կարող է շատ երկարել, քանի որ Թուրքիան ձեռնու ունի երկու փաստաթուղթ, որոնք թէւ վաւերացւած չեն խորհրդարան-

Շարք՝ էջ 8

ԿՈՉ Կ՝ՈՒՂՂԵՄ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ՝ ՉՄՈՒՆԱԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ» «ԱԶԴԱԿ»-ԻՆ Կ՛ԸՍԷ ԺԱՆ ԱԼՄՈՒԽԵԱՆ

Վերջերս Լիբանան կը գտնուէր Արժանթինի «Արաքս» երգչախումբի հիմնադիր եւ ղեկավար, Նաեւ երաժշտահան Ժան Ալմուխեան: Ան ունեցած է բեղուն գործունեութիւն: Շրջած է զանազան երկիրներ, ուր դասախօսութիւններով ներկայացուցած է երգչախումբին պատմախօսը, Նաեւ երգահանղեսներ տուած է: «Արաքս» երգչախումբը մեծ ընդունելութիւն գտած է հանրութեան մէջ: Ժ. Ալմուխեանին, «Արաքս երգչախումբին եւ արժանթինահայ գաղութին մասին յաւելեալ տեղեկութիւններ ստանալու նպատակով «Ազդակ» հարցագրոյց մը ունեցաւ երաժշտահանին հետ, որ կը հրատարակենք ստորեւ.

«ԱԶԴԱԿ».- Ե՞րբ հիմնուեցաւ «Արաքս» երգչախումբը եւ ինչո՞ւ ձեռնարկեցիք այս աշխատանքին: ԺԱՆ ԱԼՄՈՒԽԵԱՆ.- 1937 թուականին կարիքը զգացւեցաւ, որ գաղութին մէջ երգչախումբ մը հիմնուի, որ սովորական չըլլայ, այլ, Նուազագոյնը եթէ մասնագիտական պիտի չըլլայ, գէթ միջակ որակով ըլլայ: Երգչախումբին մաս կազմող անդամը պէտք է գիտնար կարդալ խազերը, եւ ոչ թէ միայն լսելով երգէր: Բաւական դժուար է նման պայմաններ ամբողջացնող անդամներ գտնել: Գտանք 12 հոգի, որոնց մէկ տարի սորվեցուցինք սոլֆեժ, որմէ ետք անդամ պիտի ըլլային երգչախումբին:

«Ա.».- Երգչախումբը ի՞նչ լեզուներով կը ներկայանայ հանրութեան:

Ժ. Ա.- մենք կ'երգենք 7-8 լեզուներով՝ հայերէն, սպաներէն, ռուսերէն, յունարէն, իտալերէն, անգլերէն...

«Ա.».- Փորձերը ինչպէ՞ս կ'ընթանան, եւ տարեկան քանի՞ երգահանդէս կու տաք:

Ժ. Ա.- Մենք շատ խիստ ենք փորձերու ժամանակ եւ՝ պահանջկոտ: Կ'ուզենք, որ ժամադրութիւնը յարգուի: Իւրաքանչիւր փորձ 1.5 - 2 ժամ կը տեւէ:

Տարեկան 2 երգահանդէս կու տայինք, սակայն վերջերս միայն մէկ երգահանդէս կու տանք որովհետեւ առաջ շաբաթական 2-3 անգամ փորձ կ'ընեինք, սակայն ներկայիս Նուազած են փորձի ժամերը: Սակայն այլ ձեռնարկներու ընթացքին, եթէ հարկ ըլլայ, կ'երգենք:

«Ա.».- Երգչախումբը ե՞րբ տուաւ իր առաջին երգահանդէսը: Ժ. Ա.- 1957 թուականին պէտք է երգահանդէս մը տայինք, սակայն տակաւին 12 հոգին կը մարզուէին: Զետեաբար մենք Ռիչըրտ Վակնտերի անուսով Վակնտեան ընկերութեան երգչախումբի անդամներէն 60 հոգի բերինք (արժանթինցի, իտալացի, սպանացի) որոնք մասնագիտացած էին. ասոնց վրայ աւելցան մեր 12 անդամները, եւ մենք ունեցանք մեր առաջին հեղինակային երգահանդէսը՝ ամբողջութեամբ իմ գործերովս:

«Ա.».- Երգահանդէսը ի՞նչ արդիւնք ունեցաւ, տրուած ըլլալով, որ մեծ թիւով օտարներ մաս կազմած էին երգչախումբին:

Ժ. Ա.- Բաւական դժուար էր աշխատանքը. որովհետեւ տեղացիներուն համար հայերէն սորվիլը դիւրին չէր. մեր հնչիւնները չունին իրենք: Երգահանդէսի ընթացքին մենք ներկայացուցինք 26 վարկերան տետրութեամբ Դանիէլ Վարուժանի «Հացին երգը»էն «Կամներգը», որ հսկայ աշխատանք կ'ենթադրէր: Երգահանդէսը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ: Ժողովուրդը լսեց, թէ իսկական մարզուած ծայն մը ինչպէ՞ս կը հնչէ:

«Ա.».- Վակներեան երգչախումբին 60 անդամները մնացի՞ն ձեր մօտ:

Ժ. Ա.- Առաջին երգահանդէսի ունեցած յաջողութենէն ետք երիտասարդութիւնը խանդավառուելով՝ մեր անդամներուն թիւը հասաւ 28-ի, որոնք հետեւեցան դասընթացքներու եւ 1958-ին տուինք մեր

2-րդ երգահանդէսը՝ այս անգամ Վակներեան երգչախումբին միայն 40 անդամներ աւելցնելով մեր խումբին: Այս երգահանդէսը եւս մեծ յաջողութիւն արձանագրեց եւ 3-րդ տարին 45 հոգիից երգչախումբ մը ունեինք, հետեաբար կորիքը չկար Վակներեան երգչախումբէն անդամներ բերելու: Անոնցմէ միայն 2 հոգի մնաց մեզի հետ մինչեւ 50 տարի:

«Ա.».- Կրնա՞ք մեզի տեղեկութիւններ փոխանցել «Արաքս» երգչախումբին ունեցած գործունեութիւններուն մասին:

Ժ. Ա.- Կ'ուզեմ ըսել, որ «Արաքս» երգչախումբը Արժանթինի մէջ առաջնակարգ խումբ մըն է: Ձեզի օրինակ մը տալու համար պիտի ըսեմ, թէ միջազգային ծայնաբանութեան մասնագետներ տարեկան համաժամարներ կը կազմակերպեն, եւ երբ Պուէնոս Այրեսի մէջ տեղի ունեցաւ այդ համաժամարը, 800 խումբերու մէջէն մեր խումբը գատուեցաւ, որ բացումը եւ փակումը ընէ: Բացումը պէտք է ըլլար արժանթինեան ժողովրդական, ազգագրական երգերով, իսկ փակումը՝ դասական երգերով, ինչպէս՝ Պեթհովեն, Շուպերո եւ այլն: Երգչախումբը մասնակցած է զանազան փառատօներու եւ միշտ խլած է առաջնութիւնը:

Բոլոր թատրոններու մէջ երգած ենք՝ մինչեւ Ուրուկուէյի օփերայի թատրոնի սրահին մէջ:

Երգչախումբը իր մասնակցութիւնը բերած է ԳՅԴ ակումբի 425 հոգիից սրահի բացման հանդիսութեան:

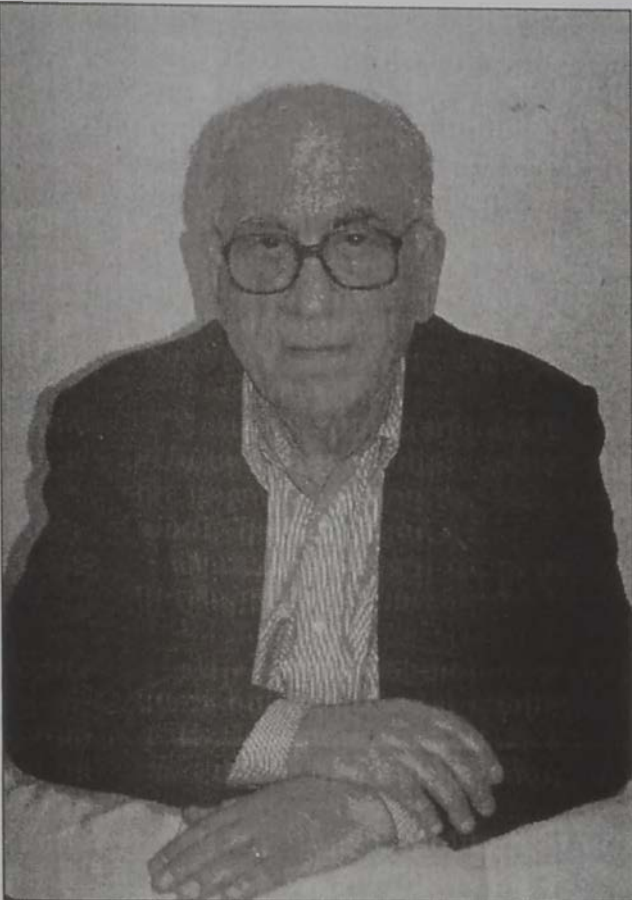
25 հոկտեմբեր 2005-ին Ցեղասպանութեան 90-ամեակին առիթով երգահանդէս տուած է Պուէնոս Այրեսի խորհրդարանի համերգային սրահին մէջ: Սոյն ձեռնարկը հովանաւորած էր Պուէնոս Այրեսի մշակոյթի նախարարութիւնը:

«Ա.».- Խօսի՞նք «Արաքս» երգչախումբի 50-ամեակին հանդիսութեան մասին:

Ժ. Ա.- Ձեռնարկը տեղի ունեցաւ Արժանթինի դեսպանատան մէջ, 1350 հոգիի ներկայութեամբ: Իւրաքանչիւր անդամ իր երգչախմբային տարիքին համաձայն բեմ բարձրացաւ: Ամենայն հայոց Գարեգին Բ. կաթողիկոս շնորհաւորագիր մը յղած էր այս առիթով, ներկայացուեցաւ հեղինակային երգահանդէս:

«Ա.».- Խօսի՞նք ձեր մասին՝ իբրեւ երաժշտահանի կրնա՞ք մեզի տեղեկութիւններ փոխանցել ձեր ունեցած գործունեութիւններուն մասին:

Ժ. Ա.- Ես ծնած եմ Յունաստան: 16 տարեկանիս փոխադրուած ենք Արժանթին: Զոն շարունակած եմ ուսումն: Արժանթինի մէջ երաժշտական ղեկավարութեան դասեր տուող վարպետ Փետրօ Վալենթի Քոսթայի մօտ ուսանեցայ: Երաժշտական ընկերութիւնը Պուէնոս Այրեսի տարեկան կրթնապաստ կը տրամադրէ եւ 390 Պուէնոս Այրեսի տարեկան կրթնապաստ կը տրամադրէ եւ 390 հոգիի մէջէն 4 հոգի ընտրեցին, որոնցմէ մէկը ես էի: Պէտք էր հոգի մը ներկայացնէի եւ Դանիէլ Վարուժանի «Կամներգ»ը ներգործ մը եւ ներկայացնէի եւ Դանիէլ Վարուժանի «Կամներգ»ը ներկայացուցի: Զետեաբար կատարելագործած եմ ղեկավարութիւնս կայացուցի: Զետեաբար կատարելագործած եմ ղեկավարութիւնս կայացուցի: Զետեաբար կատարելագործած եմ երաժշտա՝ Զոսթայի հետ. իսկ երաժշտական պարագաները եւ երաժշտա՝ հանութիւնը ամբողջացուցած եմ Ալպերթօ Փինաթերայի մօտ: 1968-ին այնցելցի Զայաստան, ուր մնացի երեքուկէս ամիս: Զոն պատիւը ունեցայ ծանօթանալու մեծ երաժիշտ արուեստագետ Արամ Տէր Յովհաննեսեանի հետ: Ան ինծի երաժշտական զանազան զաղտնիքներ փոխանցեց:

1986-1989, չորս տարի շարունակ Նիւ Եորքի Զամազգայինի մասնաճիւղէն հրաւեր ստացայ եւ հոն երգահանդէսներ ներկայացուցինք Զամազգայինի երգչախումբին հետ՝ Պոսթընի, Ուաշինկթընի մէջ: Զոն եւս դասախօսութիւններ տուի Կոմիտասի կեանքին եւ գործի մասին:

Գործունեութեանս եւ «Արաքս» երգչախումբի 25-ամեակին առիթով, որ կը գտնուէր Արժանթին, Ամենայն Զայոց կաթողիկոս Վազգէն Ա., որ կը գտնուէր Արժանթին, ինծի շնորհեց «Սահակ Մետրոպ» շքանշանը, իսկ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Խորէն վեհափառը «Կիլիկեան ասպետ»ի շքանշանով պարգետարեց զիս (Խորէն վեհափառը շքանշանը դրկած էր Արժանթին):

Զայաստանի երաժշտահանները իրենց տարեկան շնորհած Կոմիտասի մետալը 1987-ին ինծի շնորհեցին, սակայն բազմազբաղ ըլլալուս պատճառով 1990-ին զացի եւ ստացայ գայն: Չիս արձանագրեցին իբրեւ երաժշտահաններու անդամ:

«Ա.».- Արժանթինի մշակութային կեանքին մասին ի՞նչ ունիք փոխանցելիք:

Ժ. Ա.- Նախ խօսիմ երգչախումբերու մասին: Եկեղեցին ունի իր երգչախումբը՝ «Կոմիտաս» անունով, որ հիմնուած է 1929-ին, ղեկավարութեամբ Լեւոն Վարդապետեանի: Ներկայիս երգչախումբին ղեկավարն է Մաքրուիի Էլմենթեան: «Կոմիտաս»ի

80-ամեակն է այս տարի: Եկեղեցւոյ պարագաները կը մեկնաբանէ. Նաեւ երգահանդէսներ կու տայ:

- «Արեւազալ» երգչախումբը, որ կազմուած է Միսենթելոփիս դպրոցին ծնողներէլ:

«Ալաթիաս» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Էնտի Ստեփանեանի, որ շատ պատրաստուած երգչախումբ մըն է, որ կազմուած է Միխթարեան վարժարանի ծնողներէն:

- Միսենթելոփիսի շրջանին մէջ դպրաց դաս մըն ալ ունինք Նուպար Տեմիրճեանի ղեկավարութեամբ, որ Կոմիտասեան պատարագը կը ներկայացնէ: Վերջերս կաթողիկէ համայնքը եւս երգչախումբ մը կազմելու աշխատանքը կը տանի:

Թատերախումբ

- Գալուստ Ճանսըզեանի թատրոնը ունինք, որ բաւական յաջող խումբ մըն է: Գ. Ճանսըզեան Լիբանանի «Գ. Իփէկեան» թատերախումբի անդամ եղած է: Ան կը ներկայանայ զանազան թեմաներով, Նաեւ մենաթատրոններ կ'ընէ:

Պարախումբ

Շատ լաւ պարախումբեր ունինք: «Գայիանէ» պարախումբը, «Մասիս» առաջնորդարանի պարախումբը, ԶՕՄ-ի, որ «Նայիրի» կը կոչուի, կաթողիկէ համայնքի պարախումբը, որ երկու տարի առաջ կազմուեցաւ:

Արժանթինահայ գաղութը կը քաջալերէ եւ կը զնահատէ մշակութային ձեռնարկներ:

«Ա.»- Արժանթինահայ գաղութը քանի՞ հոգի կը հաշուէ, խօսինք Նաեւ հայկական վարժարաններու եւ եկեղեցիներու մասին:

Ժ. Ա.- Արժանթինահայ գաղութը կը հաշուէ մօտաւորապէս 100 հազար անձ: Ունինք 7 հայկական վարժարան, եւ 5 - 6 եկեղեցի:

«Ա.»- Վերջին խօսք ի՞նչ ունիք ըսելիք մեր ընթերցողներուն: Ժ. Ա.- Ես շատ ուրախ եմ, որ դարձեալ կը գտնուիմ Լիբանան: Իմ խօսքս կ'ուղղեմ երիտասարդութեան՝ թէ չի մոռնան իրենց արմատները, ո՛ր որ ալ ըլլան: Թող չընեն, որ հայու զաւակ ենք, իր կաւակ չկայ, կամ՝ հայ ես, կամ՝ չեմ: Շատեր կը յուսահատին, որ կը ձուլուին, սակայն կեանքը պայքար է: Կը մաղթեմ, որ մեր պատմութիւնը եւ մեր երթը շարունակուի:

Հարցազրոյցը վարեց՝ ՄԱՐԱԼ ՄԽՍԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԵՆ

ԱԶԳ. ԿԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ԶԱՐԱԶԱԿԱՆ ԺՈՂՈՒՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ՝ ԹԵՄԱԿԱԼ ԱՌԱՋՆՈՐԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱԶԳ. ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՏ

Ազգային վերջին Ընդհանուր ժողովի փափաքին ընդառաջելով,Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. կաթողիկոս հերթաբար Անթիլիասի մայրավանք կը հրաւիրէ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան զանազան թեմերու առաջնորդներն ու Ազգային իշխանութեանց ներկայացուցիչները. կաթողիկոսարան-թեմ գործակցութեան ու խորհրդակցութեանց համար:

Նախորդ շաբաթ իրանահայ թեմերու առաջնորդ սրբազաններ ու ազգային իշխանութեանց ներկայացուցիչներ Անթիլիաս ժամանած էին եւ հանդիպումներ ունեցան Նախագահութեամբ տեղի ունեցող Ազգ. կեդրոնական վարչութեան կրօնական ու քաղաքական ժողովներուն հետ:

Յառաջիկայ շաբաթ Նոյն նպատակով Կաթողիկոսարան պիտի ժամանեն Զիսիսային Ամերիկայի Արեւելեան եւ Արեւմտեան, ինչպէս նաեւ Զանատայի թեմի առաջնորդները ու Ազգային իշխանութեանց ներկայացուցիչ անդամները:

Սոյն հանդիպումները փորձառութեանց փոխադարձ հարստացման առիթը ըլլալուն հետ. Նաեւ շարք մը տեղական հարցերու եւ ղեկավարութիւններու լուծման առիթներ են. Արամ Ա. կաթողիկոսին թեմադրութեանց հիման վրայ առնուած որոշումներով, ու տրուած ցուցմունքներով:

ԱՅԼ ՏԵՍԱԿԵՏ

ԻՆՉ ԸՆԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՀՈԳԵՒՈՐ ՃԳՆԱԺԱՄԷՆ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ահաւոր եւ Զայաստանէն հասնող տեղեկութիւնները: Բոլոր տուեալները ցոյց կու տան, որ մեր հայրենիքը կը դիմագրաւէ հոգեւոր խոր ճգնաժամ, որմէ դուրս գալու համար անհրաժեշտ է ի գործ դնել արտակարգ ճիգեր, բայց կը Նկատենք, որ թե՛ հայրենի քաղաքական ուժերը պէտք եղած կարեւորութիւնը չեն տար այս հարցին, շատ յաճախ ալ կ'անտեսեն (անշուշտ, բացառութիւնները միշտ ալ յարգելի են), թե՛ ալ, որովհետեւ քաղաքացիական ընկերութիւնը ինքզինք չէ գտած տակաւին հասարակական կազմակերպութիւնները անհրաժեշտ ուժը չունին յոռի երեւոյթներուն դեմ պայքարելու եւ ընկերութեան լուրջ այլընտրանքներ ներկայացնելու իմաստով:

Ինչո՞ւ այս շատ յոռետեսական պատկերը կը ներկայացնենք հայաստանեան իրականութեան մասին: Մեր մտահոգութիւնը հիմնուած է գլխաւորաբար երկու լրատուութիւններու վրայ, որոնք այս ամսուան սկիզբը լոյս տեսած էին հայրենի մամուլին մէջ:

Առաջին լրատուութիւնը կը վերաբերի այն իրողութեան, որ ներկայիս Զայաստանի մէջ պաշտօնապէս արձանագրուած են 64 կրօնական կազմակերպութիւններ: Եւ «կրօնական կազմակերպութիւն» ըսելով այստեղ պէտք է հասկնալ եկեղեցական պաշտօնական հաստատութեան կամ հայ իրականութեան մէջ գոյութիւն ունեցող ճանչցուած յարանաւորութիւններէն դուրս գործող աղանդները: Ըստ տըւեալներուն, վերոնշեալ պաշտօնապէս արձանագրւած 64 կազմակերպութիւններուն կողքին, կան Նաեւ մօտ 100-ի հասնող ոչ պաշտօնապէս արձանագրուած կրօնական կազմակերպութիւններ, որոնք քողարկուած գործունեութիւն կը տանին այլ անուններու ներքեւ:

Այս տեղեկութիւնները (որոնք այդքան ալ լաւատեսութիւն չեն առթըր) կը փոխանցէ աղանդներու դեմ պայքարի մարզին մէջ հիմնական դերակատարութիւն ունեցող հասարակական կազմակերպութեան մը՝ քայքայիչ պաշտաւունքէ տուածաներու օգնութեան եւ վերանայնչողական կեդրոնի Նախագահ Ալեքսանտր Ամուրեան, որուն համաձայն, ներկայիս Զայաստանի մէջ աղանդներու գործունեութիւնը արտակարգ ծաղկում կ'ապրի, եւ տեղին չեն այն մեղադրանքները, ըստ որոնց Զայաստանի իշխանութիւններուն կողմէ այդ աղանդներուն նկատմամբ ճնշում կայ:

Ընդհակառա՛կն, Եւրոպական խորհուրդի ճնշումին տակ եւ «խղճի» ազատութեան» պատրուակով Նոյնիսկ Եեովդիսի վկաներու աղանդը պաշտօնականցնելէ ետք մենք չենք զարմանար, որ Զայաստանին տիրող ներկայ փտած համակարգը պաշտօնականացնէ Նաեւ այլ աղանդներ եւ կրօնական օտարամուտ ուղղութիւններ. որոնք հայկական քրիստոնեական արժեքափերուն հետ ոչ մէկ աղերս ունին: Մենք խղճի ազատութեան սկզբունքին հետ ոչ մէկ

հարց ունինք. ընդհակառա՛կն, անհանդուրժողութիւնն ալ այլ ծայրայեղութիւնի մըն է, սակայն երբ աղանդները կը վիտան ընկերութեան մէջ, այս երեւոյթին դիմաց կա՞յ լուրջ աշխատանք, որ ընկերութեան ներկայացուիչ քրիստոնեական պատմական արժեքներն ու անանդները իրենց ամէնէն վտիտ եւ մարդկայնական դիմագիծով: Մենք այս փորձը դժբախտաբար չենք տեսներ հիմա: Միշտ չսպասենք, որ պաշտօնական եկեղեցին կատարէ աշխատանքը: Եկեղեցին բաղկացած է մարդոցմէ, եւ անոնք Նաեւ տարուած կ'ըլլան աշխարհիկ մտահոգութիւններով: Սակայն ո՞ր է քաղաքացիական ընկերութիւնը:

Երկրորդ լրատուութիւնը կը վերաբերի Զայաստանի Զանրապետութեան տարածքին յանցագործութիւններու աննախադէպ աճին: Տուեալները կը պատկանին Զայաստանի ոստիկանութեան, որուն համաձայն, այս տարուան առաջին 9 ամիսներուն, Նախորդ տարուան Նոյն ժամանակաշրջանին համեմատ, յանցագործութիւններուն ընդհանուր թիւը կրկնապատիկը աճ արձանագրած է: 2009 թուականին յունւար-սեպտեմբեր ամիսներուն արձանագրւած է 10,719 յանցագործութիւն՝ 2008 թուականի 6,825 յանցագործութեան համեմատութեամբ: Չէնքի անօրինական շրջանառութեան 318 դէպք արձանագրուած է: Զերբակալուած է 1332 հետապնդողող: Թմրեցուցիչներու անօրինական շրջանառութիւնը Նախորդ տարուան համեմատութեամբ աւելցած է 406 դէպքով եւ կը հասնի 815-ի:

Տակաւիկ կան փտածութեան եւ քրեական աշխարհին հետ կապ ունեցող տարբեր դէպքերու հետ առնչուող տուեալներ, զորս պիտի չմէքբերենք այստեղ: Մեզի կը մնայ մատնանշել սակայն, թէ վերոնշեալ տուեալները ցոյց կու տան, թէ հայրենի ընկերութիւնը ինչպիսի՞ ընկերային եւ հոգեւոր- բարոյական մարտահրաւերներու առջեւ կը գտնուի:

Այս ընդհանուր մթնոլորտին մէջ մենք կը զարմանանք, թէ ինչպէ՛ս հայրենի իշխանութիւնները՝ սկսեալ հանրապետութեան Նախագահէն եւ մանաւանդ վարչապատէն (վերջինս յայտնի է իբրեւ հաւատացեալ քաղաքական գործիչ), կը խօսին հոգեւոր արժեքներուն մասին (չմոռնալով եկեղեցի-պետութիւն յարաբերութիւններու հարցը), երբ Նոյնիքն այդ իշխանութիւնները, իրենց որդեգրած ընկերային, տնտեսական եւ քաղաքական սխալ դիրքորոշումներուն պատճառով աւելի եւս կը խորացնեն հոգեւոր ճգնաժամը Զայաստանի մէջ:

Մեր զարմանքը աւելի մեծ եղաւ, երբ հետեւեցանք 2 Նոյեմբերին Ա. Էքմիածինի մէջ գումարուած Զայառաքելական եկ

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՉԵՐՉԵԱՆ ԵՒ ՆԻԿՈՂՈՍ ԹԱՇՃԵԱՆ

Նիկողոս Թաշճեան

Հայ երաժշտութեան երախտաւորներէն եւ Համբարձում Չերչեան եւ Նիկողոս Թաշճեան: Չերչեան Արիստակէ Յովհաննեսեանի աշակերտներէն էր, Գաբրիէլ Երանեանի մօտիկ գործակիցը եւ անոր հետ Շարակնոցը ծայնագրեց եւ հրատարակեց. ան նաեւ Արմաշի մէջ սերունդ պատրաստեց: Նիկողոս Թաշճեան Երանեանի աշակերտն էր. Գեորգ Ղ. ամենայն հայոց կաթողիկոսին տնօրինութեամբ հայ եկեղեցական երգեցողութիւնը կանոնաւորեց, ծայնագրելով շարական, պատարագ եւ ժամագիրք, եւ այսպիսով միօրինակութիւն ստեղծելով հայ եկեղեցական երգեցողութեան մէջ:

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՉԵՐՉԵԱՆ

Համբարձում Չերչեան ծնած էր 1828-ին, Պոլիս, կարնեցի ծնողքէ: Մանկութեան յաճախեց Մայր վարժարանը եւ աշակերտեց Արիստակէ Յովհաննեսեանին, հմտանալով երաժշտութեան մէջ:

Ուսումը աւարտելէն ետք, իր անհնադարտ բնաւորութեան պատճառով բաւական ժամանակ թափառեցաւ քաղաքէ-քաղաք եւ յետոյ վերադառնալով Պոլիս 1845-ին ստանձնեց Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ դպրապետի պաշտօնը. պաշտօն մը, զոր վարեց մինչեւ 1848: Այնուհետեւ Պոլիսէն հեռանալով փոխադրուեցաւ Զասթմուկի, հոնկէ՝ Սիվրիիսար, Ափրոն Գարահիսար, Պալքըսիք, Պանտըրմա, Ատափազար եւ Արմաշ:

Կարապետ ամիրա Պալեանի խնդրանքին ընդառաջելով, տիրացու Կարապետ Պաղտատլեանի հետ 1856-ին սկսաւ ծայնագրել Շարակնոցը՝ տիրացու Կարապետի երգած եղանակներու հիման վրայ: Գաբրիէլ Երանեանի հետ գործակցաբար 1860-ին ծննդարկեց ծայնագրուած Շարակնոցի հրատարակութեան: Պոլսոյ տարբեր թաղամասերուն մէջ Երանեանի հետ մասին երաժշտութեան վերաբերեալ դասախօսութիւններ կազմակերպեց: Այնուհետեւ ան իր շուրջ խումբ մը երաժշտասերներ հաւաքելով անոնց երաժշտական գիտելիքներ ջամբեց:

Արմաշի մէջ կեդրոնանալով՝ Համբարձում Չերչեան նորաւոր սերունդներ, աշակերտներ պատրաստեց եւ ինքզինք ամբողջութեամբ հոգեւոր եւ աշխարհիկ ծայնագրութիւններու աշխատանքին նուիրեց: Ան մահացաւ 1901-ին եւ իր երախտաշատ գործունեութեան համար արժանացաւ երկրորդ Պապա Համբարձում կոչումին:

Համբարձում Չերչեան յաճախ շփոթուած է Համբարձում Լիմոնճեանի հետ: Հետաքրքրական է Կոմիտաս վարդապետին 10 (23) յունւար 1903 թուակիի պատասխան նամակը՝ Արշակ Զօպասեանին, ուր ակնարկութիւն կար Պապա Համբարձումի մասին, առանց մատնանշելու ո՞ր Պապա Համբարձումը. Լիմոնճեան կամ Չերչեան: Կոմիտաս վարդապետ կը գրէ.

«Ձեր գրած Պապ Համբարձումն անշուշտ Արմաշու Համբարձումն է. եթէ այդ է, միանգամայն չվստահեք նորա դպրոցին. որովհետեւ տաճիկ եղանակներու վերայ է ձեւել նա մեր շարականները: Ի մէ՛ր Աստուծոյ, մինչեւ լուրջ գիտական քննութեան չ'ենթարկեք մի վստահիք նոցա վերայ. մասնաւոր թէ այժմ մի շարք նորելուկներ, օգուտ քաղելով այն հանգամանքից, որ մեր երաժշտութեան անդաստանը մշակներ չունի, սորա նոր աւուով հրապարակ են ելնում եւ դեռ գործը ծաղիկ հասակի մէջ կամ նոյնիսկ բացուած կոկոն ծաղիկը թառամեցնում միանգամայն. ճշմարիտն ասեմ, ես կանխածում եմ. անելի շուտ տաճիկ եղանակներ են այն ել տաճիկ ոճով պետք է լսեք, քան ազգային. ուստի խնդրեմ զգոյշ եղէք ընտրութեան մէջ, մանաւանդ ծանր եղանակաների նկատմամբ, որքան կարելի է, խիստ եղէք. ամենից շատ ծանր ոճն է խանգարուել»:

ՆԻԿՈՂՈՍ ԹԱՇՃԵԱՆ

Հայ եկեղեցական երաժշտութեան մեծանուն երախտաւոր Նիկողոս Թաշճեան ծնած է 1841 մայիսին, Խասգիւղ: Նախակրթութիւնը ստացաւ ծննդավայրին Ներսէսեան վարժարանին մէջ, ուր հայկական եւ եւրոպական ծայնագրութեան ուսուցիչ ունեցաւ Գաբրիէլ Երանեանը: Ուսուցիչին սիրելին. անոր հետ ուսումնասիրեց հայկական եւ եւրոպական երաժշտութեան տեսութիւնը.

Ուսումը աւարտելէն ետք երաժշտութեան ուսուցիչի պաշտօն ստանձնեց Պոլսոյ գրեթէ բոլոր հայկական վարժարաններուն մէջ. ուսուցանելով արեւելեան եւ եւրոպական ծայ-

նագրութիւններ, երաժշտութիւն եւ բազմաթիւ սաներ պատրաստեց:

Եղբօր՝ Յակոբ Թաշճեանի ընկերակցութեամբ 1861-ին լոյս ընծայեց «Նուագ Օսմանեան» կիսամսեայ թերթը: Նոյն տարուան սեպտեմբերին իր ուսուցիչ Գաբրիէլ Երանեանի հետ սկսաւ հրատարակել «Քնար հայկական» երկշաբաթաթերթը: Երանեանի մահէն ետք, 1862 հոկտեմբերին, թերթին խմբագրապետութիւնը ստանձնեց Նիկողոս Թաշճեան. սակայն տարի մը ետք «Քնար հայկական» փակուեցաւ:

«Քնար հայկական»ի փակումէն ետք Թաշճեան 1864-ին լոյս ընծայեց «Նոր երգեր» անուն ծայնագրեալ տետրակը: 1869-էն սկսեալ երաժշտութեան դասախօսի պաշտօն ստանձնեց Սկիւտարի Մեգպուրեան, Սուրբ Խաչ եւ Սամաթիոյ Ազապեան աղջկանց վարժարաններուն մէջ. իր աշակերտուիիներէն յիշենք դաշնակահարուիիներ տիկին Ղամբէուհին եւ տիկին Տիրուհի Գալէստը - Փշտիմալճեանը:

Եգիպտոսի ղեկավար խոիւ Իսմայիլ փաշայի Պրուսա այցելութեան առիթով Նիկողոս իր եղբօր՝ Յակոբի ընկերակցութեամբ մեկնեցաւ Պրուսա եւ փաշային ներկայանալով անոր ձօնեց բարի գալուստի եւ անփորձ վերադարձի սրտայոյզ երգեր: Խոիւ Իսմայիլ, խորապէս զգացուած՝ մեծագումար պարգեւներու արժանացուց զայն, բայց քաղաքին առաջնորդը՝ Չամչեան սրբազան իւրացուց ամբողջ գումարը:

Գեորգ Ղ. ամենայն հայոց կաթողիկոս, որ Նիկողոս Թաշճեանը կը ճանչնար Պոլսոյ իր պատրիարքութեան տարիներէն, 1873-ին Էջմիածին հրաւիրեց զայն, հայ եկեղեցւոյ երգեցողութիւնները կանոնաւորելու եւ նոր բացուելիք Գեորգեան ճեմարանին երաժշտութեան ուսուցչութիւնը ստանձնելու համար (Գեորգեան ճեմարանը բացուեցաւ 1874-ին):

Նիկողոս Թաշճեան յաջողութեամբ զլուխ հանեց իրեն վստահուած առաքելութիւնը, օգնական ունենալով Կարապետ Պաղտատլեանը: Իր գլխաւոր աշակիցները եղան կաթողիկոսը եւ հմուտ շարականագետ Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունին:

Ձայնագրեալ շարականները նոյն օրերուն իսկ սկսան տպագրուիլ եւ նոյն տարուան դեկտեմբեր 14-ին առաջին անգամ ըլլալով երգուեցան Մայր տաճարին մէջ:

Այսպիսով ծայնագրուած երգեցողութիւնները՝ շարական. պատարագ եւ ժամգիրք, հետզհետէ տարածուեցան ուսանհայոց թեմերուն մէջ. միօրինակութիւն մը ստեղծելով եկեղեցական երգեցողութեան մէջ եւ միջանգամիկմիջո մերոյ դնելով կամաւական եղանակներուն եւ դպիրներուն անհատական ճաշակներուն: Կաթողիկոսին անյողողող կամքը մեծ դեր ունեցաւ այս բոլորին մէջ, միաժամանակ հայկական վարժարաններուն մէջ պարտաւորիչ դարձնելով ծայնագրութեան ուսուցումը եւ չափ մը ղնելով դպիրներու քմահաճոյքին մէջ:

Գեորգ Ղ. կաթողիկոս աշխատեցաւ միօրինակութիւն ստեղծել նաեւ արեւմտահայոց թեմերուն մէջ: Այս իմաստով Արիստակէ քահանայ Հիսարլեան «Պատմութիւն հայ ծայնագրութեան» իր աշխատասիրութեան մէջ կը գրէ.

«Գեորգ Ղ. կաթողիկոս փափաքելով որ մայրաքաղաքիս եկեղեցւոյ մէջ ալ իր ծայնագրել տուած Շարականին համեմատ՝ միօրինակութեամբ կատարուին երգեցողութիւնները, քանի մը օրինակ դրկած էր անոնցմէ ի Գումգաբու, ի Սամաթիա, յՕթթագիւղ, ի Բերեալս, այն յոյսով որ թըքահայոց մէջ եւս հաստատէ այդ դրութիւնը, սակայն յուսացած ընդունելութիւնը կըրցաւ գտնել հոս, վասնի՞ շատեր՝ խոստովանելով հանդերձ որ Ս. Հայրապետին շարականագիտութիւնը անվիճելի էր, սկսան առարկել, թէ քմահաճութեամբ կատարուած երկասիրութիւնը՝ տիպար հանդիսանալու հանգամանքը ունենալէ շատ հեռի է. հետեւաբար, չէ՛ն կրնար ատոր հետեւիլ եւ այդ միօրինակութիւնը պահել:

«Մասնաւորապէս կը հակառակէր նաեւ Արիստակէ Յովհաննեսեան ծայնագրեալ Շարականին, իր հին յանկերզը կրկնելով միշտ թէ շարականները ոտանաւոր են, ուստի պէտք է անոնց եղանակներն ալ մէկ չափի վրայ ըլլան: Մեծանուն երաժիշտը՝ իր այսքան յամառութեամբը թէեւ մասամբ իւրից սխալը, պնդելով որ առհասարակ բոլոր Շարականներն ալ միեւնոյն չափի վրայ երգուին, սակայն անոնցմէ շատերուն համար ալ կեր-

պով մը իրաւունք ուներ պնդելու, վասնզի ըստ երեւոյթին իրա՛ւ է թէ ոտանաւոր չէին՝ բայց մանրակրկիտ քննութիւն մը բաւական էր հասկցուելու համար թէ Արիստակէ բոլորովին անիրաւ չէր իր առարկութեանց մէջ»:

Նիկողոս Թաշճեան իր ծայնագրած Շարականը սկսաւ ուսուցանել Գեորգեան ճեմարանին մէջ եւ երաժիշտներու հոյլ մը պատրաստեց, որոնք հայկական նոր նոթագրութիւնը եւ անով գրի առնուած երաժշտութիւնը տարածեցին տարբեր վայրերու մէջ:

Թաշճեան միաժամանակ, 1874-ին պատրաստեց եւ տպագրեց «Դասագիրք եկեղեցական ծայնագրութեան հայոց»ը, 54 մեծատառ էջերէ բաղկացած տետրակ մը. որ նպատակ ուներ «եկեղեցական ծայնագրութիւնը անկորուստ եւ ապահով պահել եւ տարածել», ինչպէս կը նշէ ինք Նախերգանքին մէջ: Այս դասագիրքին մէջ հեղինակը, Համբարձում Լիմոնճեանի նոթագրութեամբ համակարգը բացայայտելէն ետք, կ'ամփոփէ հայ երաժշտութեան հին տեսութեան հիմնական դրոյթները, մասնաւորաբար բացայայտելով լարային համակարգի յատկանիշները:

Նիկողոս Թաշճեան նոյն տարին՝ 1874-ին լոյս ընծայեց «Ձայնագրեալ երգեցողութիւնը Սուրբ պատարագի», որ անելի քան հազար էջերէ բաղկացած բազմաշխատ գործ մըն է, զլուխ գործող մը:

Գեորգ Ղ. Ամենայն հայոց կաթողիկոս, իբրեւ բարձր գնահատանք Թաշճեանի վիթխարի աշխատանքին, յատուկ կոնդակով մը պատուեց զայն, ըսելով.

«Գեորգ եպիսկոպոսապետ եւ կաթողիկոս Ամենայն հայոց, ՌՅԺԵ. 1866

«Գեորգ ծռապ Քս.ի անհասանելի կամօքն Այ. Եպիսկոսապետ եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, ծայրագոյն Պատրիարք համազգական Նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր եկեղեցւոյ Սրբոյ կաթողիկէ Էջմիածնի, Պ. Նիկողայոսի ծայնագրագետ վարժապետի Թաշճեանց՝ սիրելւոյն որդւոյ մերում եւ հարազատի Մայր Աթոռոյս ողջոյն:

«Աւարտեալ ըզ գպարտիս պաշտամանդ դասաւանդելոյ զուսումն գեղեցիկ արուեստի եկեղեցական ծայնագրութեան Հայոց աշակերտաց ոմանց Ուսումնարանի Ս. Աթոռոյս եւ դպրաց ըստ կարգադրութեան մերոյ եկեղցւոյ այսր ի վիճակաց, զոր մատակարարեցեր ըստ կարի անախանձ եռանդեմբ եւ փութով, գրաւեալ գտեր մեր եւ զգոհունակութիւն, զոր յայտնելով այսու հայրապետական կոնդակա՝ օրինեմք զքեզ եւ մաղթեմք ի Տեսռնե՛ր՝ պահել գպրիելի որդեակդ մեր ընդ հովանեաւ ամենակալ Աջոյն իւրոյ, եւ յանձն առնիմք իրշտակի խաղաղութեան յաջող ճանապարհորդութեամբ հանանել ի հայրենիս քո, եւ անդ եւս ջանալ ի տարածումն պիտանի արուեստիս այսմիկ յուսումնարանն Ազգիս ի պայծառութիւն եկեղեցւոյս եւ միխրութիւն մեզ եւ ամենից՝ ի պարծանս անուան սիրելւոյդ ի մենջ:

Ողջ լե՛ր ի Տէր»:
ի 22 օգոստոսի 1874 ամի եւ ըստ Տոմարիս ՌՅԻԴ. ի Բիւրական

Գեորգ Ղ. Կաթողիկոս ամ հայոց»:

Թաշճեան այնուհետեւ լոյս ընծայեց «Ձայնագրեալ շարական հոգեւոր երգոց Հայաստանեայց» (1875-ին) եւ «Երգք ծայնագրեալք եւ ժամագրոց Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցւոյ» (1877-ին) ծաւալուն աշխատութիւնները: Էջմիածինէն Պոլիս վերադառնալէն ետք Թաշճեան 1879-ին ստանձնեց Գումգափուի աթոռանիստ Մայր եկեղեցւոյ երաժշտապետութիւնը. որ Նախապէս կը վարէր Համբարձում Չերչեան: Միաժամանակ պլուսեցի եւ գաւառացի աշակերտներու փաղանգ մը պատրաստեց, որոնք կոչուած էին շարունակելու իր գործը. անոնցմէ յիշենք Գրիգոր Մեհտերեանը, որ յետոյ Մայր եկեղեցւոյ դպրապետը եղաւ. Ռուբէն Ճիվանեանը, որ յետոյ Բերայի եկեղեցւոյ դպրապետը եղաւ. Արամ Բժշկեանը, Միհրան Ճերրահեանը եւ Գաբրիէլ քահանայ Խանճեան Սէլամիեցին

Թաշճեան նաեւ պոլսահայ մամուլին մէջ

հանդէս եկաւ ուսումնասիրական շարք մը յօդուածներով: Հեղինակեց հայրենասիրական երգեր, որոնք կ'երգուէին գաւառներուն մէջ. այդ երգերէն քանի մը հատը հետագային երգչախումբի համար բազմաձայնեցին Կոմիտաս վարդապետ եւ Մակար Եկմալեան: Ան նաեւ մասնակցեցաւ պոլսահայութեան մէջ երաժշտական արուեստի տարածման եւ շարք մը դասախօսութիւններով ելոյթներ ունեցաւ ժողովրդային շրջանակներու մէջ: Նաեւ սուլթանին եւ պատրիարքին ձօնուած երգեր յօրինեց: Յիշատակութեան արժանի է նաեւ 1884-ին հեղինակած իր օրացոյցը:

Նիկողոս Թաշճեան մահացաւ 9 սեպտեմբեր 1885-ին, Պոլսոյ մէջ:

Թաշճեանի ծայնագրած երգեցողութիւնները, նուիրագործուելով հայ եկեղեցւոյ մէջ, հետագային ուղեցոյց հանդիսացան Կոմիտաս վարդապետի. Կարա Մուրզայի եւ Մակար Եկմալեանի. իրենց պատարագները յօրինելու համար:

Թաշճեանի վաստակին եւ անոր ծայնագրութեան իսկութեան շուրջ տարբեր տեսակետներ յայտնուած են: Ալեքսանտր Շավերդեան, իր «Հայ երաժշտութեան պատմութեան ակնարկ»ին մէջ կը գրէ. «Եթէ Համբարձում Լիմոնճեանը հայ եկեղեցական երաժշտութեան կարգաւորման, մաքրման եւ ֆիքսացման մեծ շարժման սկիզբը դրեց, ապա Նիկողայոս Թաշճեանը (1841-1885) այդ ասպարեզում հանդիսացաւ բոլոր ջանքերի աւարտողն ու համակարգողը: Ինչպէս եւ Նախորդ երաժիշտները, մասնաւորապէս իր ուսուցիչ Գ. Երանեանը, Ն. Թաշճեանը հանդիսանալով կրթուած երաժիշտ եւ հեղինակաւոր մանկաւորժ, հրաշալի տիրապետում էր հայկական նոթագրութեանը եւ հայ եկեղեցւոյ երաժշտութեան թեորային, ճշգրտէն գիտեր շարականները, ուներ նաեւ եւրոպական երաժշտութեան բնագաւառից իր ժամանակի համար բաւական սուլիտ գիտելիք:

«... Բայց Թաշճեանի գնահատականի համար հիմնական նշանակութիւն ունի նրա գործունեութիւնը եկեղեցական երաժշտութեան ոլորտում: 1873 թուականին Կաթողիկոս Գեորգ Ղ.ի հրաւերով, նա մեկնում է Էջմիածին: Իր վրայ վերցնելով ճեմարանի երաժշտական դասարանների ղեկավարութիւնը եւ նշանակալից չափով նպաստելով երաժշտութեան դասաւանդման մակարդակի բարձրացմանը, Թաշճեանը միաժամանակ գրի էր առնում ժամերգութեան բոլոր դրամտիցիոն մելոտիաները: Նրա գրառմամբ, հայկական նոթագրութեամբ Էջմիածնի տպարանում հրատարակուած Շարակնոցը հանդիսացաւ կանոնականացումն եւ եկեղեցւոյ կողմից հաստատուած մի հաւաքածու, որով այդ ժամանակուանից սկսած ղեկավարուել են բոլոր եկեղեցական երաժիշտները, ինչպէս եւ հայ եկեղեցական երաժշտութեան բազմաձայն հարստացման համար աշխատած կոմպոզիտորները:

«Վկայութիւններ կան, որ հենց ինքը Թաշճեանը եղել է շարականների ներդաշնակման եւ բազմաձայն կատարման առաջին փորձերի նախաձեռնողը: Մեծ տարածում էր գտել Թաշճեանի գրած եւ հրատարակած Հայոց եկեղեցական Ձայնագրութեան Դասագիրքը:

«Թաշճեանի դասագիրքը լայն ճանաչում գտաւ, հայ նոթագրութեան հիմունքները լաւ համակարգուած շարադրելու, ինչպէս նաեւ շարականների ընթերցման համար անհրաժեշտ տեղեկութիւններ պարունակելու շնորհիւ»:

Այսպիսով, բոլոր կարծիքներն ու տեսակետները նկատի ունենալով կարելի է անվառան հաստատել, որ Նիկողոս Թաշճեանի գրի առած բազմաթիւ եղանակներուն մէջ խազային նոթագրութենէն շատ բան պահպանուած է առանց զգալի փոփոխութեան: Անոր աշխատութիւնները կը ներկայացնեն Է. - Ճ. դարերու հայկական երաժշտութեան պատկառելի բաժինը. ձեւերու բազմազանութեամբ. եւ գիտական ու գեղարուեստական անգնահատելի արժեք կը ներկայացնեն:

